

VINERI 9 MARTIE 2001 • ANUL LI NR. 10

FOAIA românească

SĂPTĂMÎNAL AL ROMÂNILOR DIN UNGARIA

Pînă ce simt că oamenii au nevoie de mine...
Adunarea Generală a AȚRU a luat decizii importante
pentru românii din Ungaria
Datoria presei este prezentarea realității

CALENDAR ORTODOX

- 12 martie, luni – Cuv. Teofan Mărturisitorul; Sf. Grigorie Dialogul; Cuv. Simeon Noul Teolog.
13 martie, marți – Aducerea moaștelor Sf. Ierarh Nichifor, patriarhul Constantinopolului.
14 martie, miercuri – Cuv. Benedict; Sf. Mc. Alexandru preotul.
15 martie, joi – Sf. Mc. Agapie, Plisie și Timolau.
16 martie, vineri – Sf. Mc. Sabin, Papa, Romano, Anin și Iulian.
17 martie, sâmbătă – Cuv. Alexie, omul lui Dumnezeu; Sf. Mc. Marin. (*Pomenirea morților*)
18 martie, duminică – Sf. Chiril, patriarhul Ierusalimului. Duminica a III-a din Post (*a Sfintei Cruci*).

AGENDĂ

12 martie

1965 – s-a stins din viață, la București, *George Călinescu*, unul dintre cei mai mari critici și istorici literari români, poet și prozator, personalitate renașcentistă.

1908 – s-a născut, la Maroshéviz, profesorul *Pálffy Endre*, doctor în istoria literaturii, care a fost șeful catedrei de română la ELTE.

1992 – la inițiativa Uniunii Românilor din Ungaria, în strada Váci din Budapesta, s-a dezvelit o placă memorială, care cinstește *debutul poetului Mihai Eminescu* în revista „Familia” a lui Iosif Vulcan.

13 martie

1733 – s-a născut cercetătorul *Joseph Priestly*, descoperitorul oxigenului.

1741 – s-a născut *Iosif al II-lea*, împărat al Austriei.

14 martie

1854 – s-a născut, la București, *Alexandru Macedonski*, unul dintre cei mai de seamă reprezentanți ai liricii românești, promotor al simbolismului și al tuturor tendințelor înnoitoare de artă, pe care le-a propagat și încurajat prin cenaclul său „Literaturul”.

15 martie

– Sărbătoarea națională a Ungariei în memoria evenimentelor de la 1848–49.

1997 – la vârsta de 89 de ani se stinge din viață *Victor Vasarely*, cel mai mare pictor maghiar al secolului XX.

16 martie

1898 – s-a născut, la Micherechi, povestitorul *Vasile Gurzău*.

1952 – s-a stins din viață sculptorul român *Constantin Brâncuși*.

1965 – are loc la București premiera filmului „*Pădurea spînzuraților*”, ecranizare de Liviu Ciulei după romanul lui Liviu Rebreanu.

17 martie

1819 – s-a născut scriitorul *Alecu Russo*.

18 martie

1788 – apare, la Londra, primul număr al ziarului „*The Times*”.

1844 – s-a născut *Nikolai Andreevici Rimski-Korsakov*, compozitor, dirijor, muzicolog rus. Este privit drept compozitorul care a dezvoltat și consolidat opera națională clasică rusă.

Foaia românească respectă ortografia română veche, dar în cazul contribuțiilor sosite din partea colaboratorilor, păstrează scrierea folosită de autor.

Pe copertă: **Moment emoționant la serbarea aniversării dirijorului Gheorghe Flueraș** (Foto: Vasile Gurzău)

Un nou termen important: 19 martie 2001

Atragem atenția la un nou termen pentru înaintarea concursurilor la Fundația Publică „Pentru Minoritățile Naționale și Etnice din Ungaria”. Este vorba de concursul publicat pentru sprijinirea organizării taberelor de copii și tineret, dotat cu 48 de milioane de forinți. Din cauza zilelor nelucrătoare din săptămîna ce vine, dosarul de concurs trebuie pregătit în așa fel, ca el să poată fi expediat cel târziu pînă pe data de 19

martie 2001. Sînt necesare anumite condiții privitoare la programul care poate fi sprijinit de către Fundație. Anume, tabăra trebuie să aibă o durată de cel puțin o săptămîină, antrenînd minimum 30 de tineri. Tematica taberelor poate să vizeze etnografia, îmbogățirea cunoștințelor de limbă, poate fi tabăra de lectură, tabăra religioasă. În anul trecut românii au înaintat în acest domeniu 34 de dosare, dintre care au fost

sprijinite 11 concursuri, în total cu 1 milion 866 mii de forinți. În acest an sprijinul limitat, pe care-l poate primi un proiect, este de 500 de mii de forinți. Se poate concura cu programele planificate pentru perioada 19 martie 2001 – 28 februarie 2002. Concursurile pot fi înaintate numai pe baza unor formulare speciale. Documentația de concurs o puteți solicita și de la Redacții Foi.

Frățean

Conferință științifică despre minorități

Institutul pentru cercetarea minorităților din cadrul Academiei Maghiare de Știință organizează la Budapesta, la 9 noiembrie a.c., o conferință cu titlul „Minorități la răscrucea mileniilor în oglinda cercetărilor științifice”.

Temele dezbătute se vor axa pe istoria cercetărilor, situația politică și

etnoculturală din perioada dinaintea de 1989, efectele semnalate după schimbarea regimului privind viața și cultura minorităților, motivele procesului de asimilare, strategii de supraviețuire, relații interetnice, etc. Prezentările specialiștilor se pot face pînă la data de 31 mai 2001. I. K.

Colaborarea militară ungaro-română

Ministrii apărării naționale *Szabó János* din Ungaria și *Ioan Mircea Pașcu* din România s-au întîlnit vineri la Satu Mare. Cei doi demnitari au discutat despre raporturile bilaterale și șansele de extindere a NATO, reforma în cele două armate și și-au exprimat speranța ca Națiunile Unite să de-

cida o formulă tripartită Ungaria-România-Slovacia. La discuție au fost abordate și chestiuni referitoare la Batalionul mixt româno-ungar de intervenție rapidă și la Batalionul „Tisa” de intervenție umanitară, format din militari din Ungaria, România, Slovacia și Ucraina.

Raport al SUA cu privire la drepturile omului în Ungaria

În Ungaria autoritățile respectă drepturile omului, dar există probleme pe anumite planuri. Acest aspect a fost prezentat în raportul Ministerului american de Externe cu privire la drepturile omului, în care se menționează că în Ungaria există în continuare discriminare antisemită și rasistă, cele mai grave situații existînd pe planul discriminării romilor și a violențelor împotriva femeilor. Potrivit raportului, Guvernul ungar respectă în general libertatea presei.

Organizații civile românești în număr record

Românii din Budapesta, dar și cei din Micherechi au cîte două organizații civile, care s-au prezentat în acest an pentru subvenționarea bugetară a Parlamentului Ungariei. Din 1990 încoace, de cînd sprijinirea sfe-

rei civile a minorităților se face pe bază de concurs, în nici un an încă nu s-au prezentat atît de multe asociații românești ca acum pentru subvenția de stat. S-au înscris la concurs 15 organizații românești. În afară de

asociațiile din Capitală și Micherechi, concurează pentru sprijin cele două organizații pe țară, Uniunea Culturală și Comunitatea Cercetătorilor, precum și asociațiile din Aletea, Apateu, Bățania, Bichișciaba, Chitighaz, Leta Mare, Otlaca-Pustă, Pocei și Seghedin. Fondul disponibil este de 105 milioane de forinți. Numărul organizațiilor civile ale celor 13 minorități, care concurează pentru acest sprijin, este 292. În anul 2000 s-au prezentat la concurs 10 organizații românești, dintre care au obținut subvenție 7 asociații, în valoare totală de 7,2 milioane de forinți. Parlamentul va decide în luna mai despre subvenția din acest an.

Poșta redacției

Stimate domnule Mihai Cozma (Budapesta), am primit scrierea Dvs., dar pentru că problemele pe care le abordați nu intră în concepția Foi românești, nu o putem publica. Săptămînalul nostru nu transmite păreri individuale, care nu reprezintă o instituție sau un grup mai mare de oameni. Considerăm că o problemă care ține numai de două sau trei persoane, nu poate primi spațiu în paginile Foi. Dacă aveți probleme cu anumiți oameni și vreți să faceți atac la persoană, aveți tot dreptul s-o faceți, dar nu în coloanele săptămînalului nostru.

În speranța că nu v-a supărat decizia noastră vă dorim succese și în viitor.

Eva Iova red. șef

Șt. F.

Pînă ce simt că oamenii au nevoie de mine...

„Oriunde aş fi, îmi respect meseria. În viaţă am învăţat că, în primul rînd, trebuie să respect oamenii şi pe mine însumi. Dacă mă angajez la conducerea unui cor, fie acesta chiar şi dintr-un sat mic, o fac cu cea mai mare dăruire. Fiecare cor îmi stă aproape de suflet. În acestea îmi pun toată energia şi munca, iar de la ele primesc toată bucuria din viaţă. Cu formaţia „Emil Montia” din Arad am avut cele mai mari succese, chiar şi pe plan internaţional, iar cu giulanii mi-am reluat, după o perioadă mai lungă, activitatea din Ungaria. Îmi place şi meseria de pedagog, pentru că mă conduce dorinţa de a preda copiilor şi tinerilor dragostea faţă de muzică. Arta corală trebuie tălmăcită publicului în felul ca acesta să înţeleagă mesajul muzicii. Dacă reuşim să atingem sufletul ascultătorilor, ne-am făcut datoria. Dacă nu m-aş angaja la afită muncă, cred că mi-aş scurta propria viaţă. Ar fi greu să mai frînez din ritmul meu de viaţă, pentru că am ajuns la vîrsta cînd vreau să dau

tuturor ceea ce ştiu. Nu mă simt obosit deloc. Pînă ce sănătatea îmi permite şi pînă ce simt că oamenii au nevoie de mine, vreau să lucrez mai departe, cu cel mai mare respect faţă de colegii mei.” – a mărturisit dirijorul arădean *Gheorghe*

Flueraş în acel film portret pe care nu numai telespectatorii Ecranului Nostu l-au putut urmări săptămîna trecută, ci şi publicul adunat sîmbătă, la 3 martie, în clădirea Uniunii Culturale din Giula.

Corişti din Chitighaz,

Arad şi Giula s-au adunat să-l sărbătorească pe maestrul *Gheorghe Flueraş*, care la 27 februarie a împlinit venerabila vîrstă de 70 de ani. La începutul programului, cei aproape 100 de participanţi au urmărit filmul cu titlul „*Gheorghe Flueraş*”, realizat de Redacţia Românească a Televiziunii Maghiare. Regizorul *Ştefan Crăsta* a vorbit publicului despre împrejurările realizării acestui film şi despre participarea cu succes la Festivalul TeleVest din Timişoara, unde această peliculă a obţinut un premiu special. Realizatorii filmului au primit atunci şi un premiu în bani, pe care, cu ocazia aniversării, l-au oferit celui sărbătorit. Din partea Uniunii Culturale a Românilor din Ungaria, preşedintele *dr. Ioan Ciotea* a oferit soţilor *Flueraş* un concediu de o săptămînă într-o zonă turistică a Ungariei. După aceasta s-a dat citire mesajului coriştilor din Apateu, care n-au putut fi de faţă, dar sufleteşte se leagă mult de maestrul arădean.

Ambasada României de la Budapesta a fost reprezentată la programul aniversar de secretarul *I Nicolae Păhonia*, iar consulatul din Seghedin de domnul *Andrei Oancea*. Consulul general din oraşul de pe malul Tisei a considerat că *Gheorghe Flueraş* este „cel mai iubit român din România printre românii din Ungaria”, adăugînd că prin acest gest făcut maestrului arădean s-a dovedit din nou omenia giulanilor şi a tuturor românilor din Ungaria.

Foarte emoţionat, sărbătoritul zilei, maestrul *Flueraş*, a glumit – în stilul lui original – că-i adevărat că oficial a împlinit 70 de ani, dar nu-i recunoaşte. Se simte foarte activ, plin cu energie, şi pînă cînd va simţi că e nevoie de el... va veni în continuare să predea muzică la şcoala românească din Giula şi să dirijeze corurile din Giula şi Chitighaz.

Înainte de mica recepţie, aproape o sută de voci au cîntat împreună: La mulţi ani!

La mulţi ani, maestre *Gheorghe Flueraş*!

E. Iova

Un procent din impozit pentru scopuri culturale româneşti

În aceste zile îşi declară impozitul personal majoritatea cetătenilor ţării. Termenul este 20 martie 2001. Odată cu calcularea bilanţului avem posibilitatea să numim acea organizaţie civilă sau fundaţie pentru care dorim – eventual – să dăm un procent din impozitul nostru plătit pentru stat. Un alt procent din impozit îl putem oferi şi bisericii. În paginile Foii publicăm cu regularitate numele şi codul acelor instituţii româneşti, care contează la sprijinul şi încrederea Dumneavoastră, avînd ca scop principal susţinerea culturii româneşti în Ungaria.

- ştf -

Oferiţi 1% din impozitul Dvs. pentru scopuri româneşti

Uniunea Culturală a Românilor din Ungaria
19058283-1-04

Fundaţia „Pentru păstrarea limbii române”,
Chitighaz
19375523-1-04

Fundaţia „Pentru Muzica”, Giula
18376146-1-04

Fundaţia „Homo Ludens”, Giula
(Grădiniţa din str. Galamb)
18371062-1-04

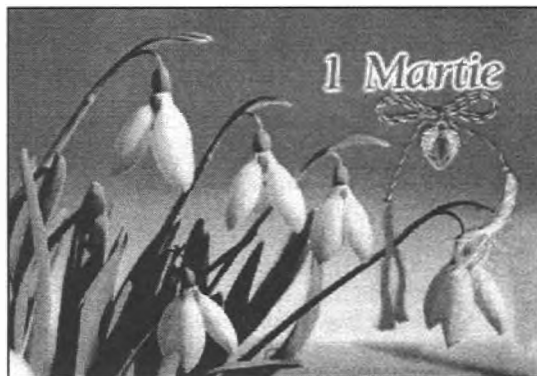
Biserica Ortodoxă Română din Ungaria
(cod tehnic) **0293**

Mărţişor

Iată, a sosit şi luna lui mărţişor. Deşi toată iarna 2000/2001 era mai degrabă o primăvară, fără ger, fără zăpadă, ultimele zile de februarie ne-au adus puţină iarnă. Şi deci, acum, am intrat în prima lună de primăvară, aşteptăm primele fire de iarbă fragedă, primele floricele, primii boboci. Iar dacă în februarie oficia-

sem o sărbătoare a iubirii, a dragostei şi a afecţiunii, prin acel anglo-saxon Valentine's day, pentru români ziua de 1 martie înseamnă şi ziua în care se oferă un gingaş cadou specific – mărţişorul. Nu ştiu ce provenienţă şi ce vechime are obiceiul, folcloriştii şi etnografii ar şti mai bine originea. În orice caz, îmi aduc aminte, prin tinereţile mele adunam mărţişoarele ca indienii siuşi scalpii duşmanilor. Şi ce concurenţă ne făceam, mai ales noi, fetele. Dar curios lucru: mărţişorul se dăruia nu numai fetelor de către băieţi. Făceam singuri mărţişoare şi le dăruiam părinţilor şi neamurilor,

profesorilor şi prietenilor. Înainte de 1 martie, clasa se transforma în atelier de artizanat şi pe la orele de dirigenţie tot

făceam la şnururi alb-roşii, pe urmă făceam mici pandantive şi bibelouri din carton colorat, sîrmă sau mărgelă. Multe dintre fete nu îşi prindeau mărţişoarele pe haine, ci le adunau frumuseţel prin cutii,

adunînd în cursul anilor adevărate colecţii.

Într-un timp, şi la liceul românesc din Giula se încetăţenise obiceiul, deşi nu cîştigase niciodată teren larg. Dar ţin minte, cîteva profesoare îşi înfingeau cu plăcere cîte-un mărţişor frumos pe reverul jachetei.

Azi nu mai ştiu cum se obișnuieşte, dar mă gindeam, tocmai în zilele trecute, cît de originali ar fi absolvenţii noştri, dacă la Balul Panglicii şi-ar dăruia în locul obişnuitei bentiţe verzi cîte-un mărţişor. Oare chiar afit de fantastică şi imposibilă ar fi ideea?!
– ilda –

În mai puțin de o oră...

Adunarea Generală a AȚRU a luat decizii importante pentru românii din Ungaria

Numai 39 de membri din cei 53, cîți sînt în Adunarea Generală a Autogovernării pe Țară a Românilor din Ungaria, au participat la ședința în plen care a avut loc la Giula, la 3 martie a.c. Coordonatorul lucrărilor a fost președintele Traian Cresta, care după o scurtă alocuțiune de salut, ținută (oarecum) în limba română, a dat citire dării de seamă asupra activităților pe care organizația le-a susținut în anul 2000. Printre altele, s-a menționat că în anul trecut nici o școală românească din Ungaria n-a fost afectată de pericolul desființării, ba mai mult, într-o așezare din județul Bihor, la Darvas, a fost inițiat un curs de limba română, fapt care intră și în planurile celor din Pocei. În încheierea raportului, președintele a accentuat că AȚRU se străduiește să mențină unitatea comunităților românești din Ungaria. Nimeni nu a avut obiecții în legătură cu materialul prezentat, acesta a fost votat aproape în unanimitate, cu doar două abțineri. Al doilea punct de pe ordinea de zi – planul de activitate și bugetul pe anul 2000 – a fost aprobat și el fără intervenții, cu 36 de voturi pro, 1 vot contra și 2 abțineri.

Următorul punct al ședinței l-a constituit cererea de modificare a statutului. Dr. Gheorghe Ruja, președintele Comisiei de validare, a propus ca în vederea operativității deciziilor, exercitarea dreptului de proprietar al AȚRU să treacă din competența Adunării Generale în cea a Prezidiului. La baza acestei schimbări, acceptată cu 34 voturi pentru, 2 contra și 3 abțineri, stă de fapt intenția AȚRU de a

Ședința a fost condusă de Traian Cresta

valorifica acțiunile MOL pe care dorește să le fructifice în alte forme. Gheorghe Rocsin din Micherechi a găsit laudabilă această rezolvare, conform căreia Adunarea Generală nu va mai trebui convocată pentru tot felul de „mărunțișuri”. Ca reprezentant al Autoconducerii din Seghedin, Tiberiu Boca a găsit potrivită inițiativa de a folosi acțiunile în mod profitabil, dar și-a manifestat îndoiala în ceea ce privește faptul că exercitarea dreptului de proprietar asupra averii reprezentanței ar trebui să intre numai în atribuțiile Prezidiului. Pe de altă parte, ar fi interesant de știut care va fi soarta profitului de pe urma acțiunilor, ce se plănuiește în legătură cu acești bani. Ca întotdeauna cînd există cointeresare materială, discuția a continuat: Gheorghe Ruja a făcut o paralelă între Adunarea Generală și Prezidiul AȚRU pe de-o parte, și Parlamentul și Guvernul Ungariei pe de alta, ajungînd la concluzia că nici la nivel național nu forul cel mai numeros, adică Parlamentul, decide în problemele financiare. Vorbitorul a mai specificat că în Comisia financiară a AȚRU sînt specialiști buni; președintele acestei comisii, dr. Ioan Selejan din Aletea, a făcut observația că aceste acțiuni ar trebui să fie mobile și că într-adevăr, în ceea ce privește acest profit, ar fi bine ca Adunarea Generală „să nu piardă trenul”, fiind greu de convocat. Luînd cuvîntul, Gheorghe Gros, vicepreședintele AȚRU, și-a împărtășit experiențele negative în legătură cu agenții de bursă, cu firmele care se ocupă de plasarea acțiunilor. Gyula Borşa din Budapesta a atras atenția asupra

faptului că e o naivitate a crede că la Bursă poate intra oricine: Prin urmare, în orice caz, Autogovernarea va fi nevoită să lege contract cu o firmă de profil.

La punctul *diverse*, ieșind din sfera financiară, dr. Maria Berényi a propus înființarea unei distincții de merit „Pentru învățămîntul românesc din Ungaria”, rezervată pedagogilor care au depus eforturi deosebite în învățămîntul nostru. Vorbitorul a fost informată că pentru acest scop nu trebuie operate modificări în statut, deoarece AȚRU are dreptul de a înființa distinc-

patronată de AȚRU. Această publicație – a specificat Gheorghe Gros – nu va fi finanțată din bugetul organizației al cărei organ de presă va fi, adică al Autogovernării, ci în vederea tipăririi ei se va înainta concurs la Fundația Publică pentru Minorități. Traian Cresta a supus la vot acest punct, dar mulți membri ai Adunării n-au înțeles de ce trebuie să ridice mîna pentru a arăta că sînt de acord cu un material informativ, care cuprinde hotărîri deja definitive. Cu nedumerire, dar au fost totuși 34 de voturi pentru, 1 contra și 4 abțineri.

După ședință, președintele AȚRU Traian Cresta a apreciat lucrările Adunării Generale în felul următor:

– *Peste primele puncte de pe ordinea de zi s-a trecut foarte repede. Care a fost cauza?*

– Ne am ocupat foarte mult cu aceste teme. Prezidiul de două ori a avut ședință. Eu cred că a fost un material bine pregătit. Toată lumea a primit materialul și în limba română, și în cea maghiară. Cred că din

Majoritatea membrilor au avut aceleași păreri

ții și premii. A doua solicitare a președintelui Comisiei pentru învățămînt a fost schimbarea numelui acestei comisii în: *Comisia pentru știință și învățămînt*. La aceasta, Tiberiu Iuhás, șeful Oficiului, a răspuns că cererea a fost deja refuzată la ședința Prezidiului din 16 februarie. La solicitarea adresată Adunării de Maria Berényi, de a lua poziție, numai 8 membri au susținut această propunere.

În sfîrșit, vicepreședintele Gheorghe Gros a prezentat un material informativ referitor la înființarea noii reviste cu titlul *Cronica*,

cauza aceasta am terminat așa de repede.

– *Care sînt cele mai importante elemente ale acestui material?*

– Comisia de învățămînt a propus să se înființeze o distincție pentru profesorii români, care au cele mai bune rezultate. Cred că profesorii merită să aibă și ei o distincție din partea Autogovernării pe Țară. Comisia culturală a hotărît să organizeze, împreună cu conducerea Bisericii noastre Ortodoxe, un curs pentru cantori și o tabără biblică. Am dori să organizăm împreună această tabără, în

orașul Giula, pentru copii români religioși.

– *La cel de-al treilea punct de pe ordinea de zi s-a hotărît despre predarea anumitor competențe de la Adunarea Generală la Prezidiu. Pe ce considerente se bazează această hotărîre?*

– Aici este vorba despre acțiunile MOL. În 1994, la formarea autogovernării pe țară, organizația noastră a primit de la stat acțiuni în valoare de 30 milioane de forinți, din care, în 1998, a fost vîndută o parte. Acum avem 16.000 de acțiuni, pe care dacă le socotim la cursul actual, valorează cam 80-81 milioane de forinți. Cred că dacă acești bani ar fi depuși la bancă ar fi într-un loc mult mai sigur. Am cerut modificarea statutului pentru că, după părerea noastră, Prezidiul poate fi invitat în ședință mult mai repede decît Adunarea Generală. În primul rînd acesta a fost motivul schimbării. În al doilea rînd, cursul acțiunilor MOL nu este prea sigur și în vederea unui venit favorabil va trebui să aducem diferite decizii.

– *La ultimul punct de pe ordinea zilei, la diverse, a fost vorba despre înaintarea unui concurs în vederea editării noii reviste Cronica.*

– Aici a fost vorba despre hotărîrea Prezidiului. În acest moment pot să spun că dosarul de concurs este în pregătire. După cum știu, și Foaița românească își va depune dosarul de concurs. Eu, deocamdată, nu știu ce hotărîre va aduce comisia. Facem tot posibilul ca Cronica să ia parte la acest concurs. Despre rezultat deocamdată nu pot să spun nimic. Hotărîrea Prezidiului a fost votată și de către Adunarea Generală.

– *De fapt, la vot s-au iscat anumite neînțelegeri, pentru că n-a fost clar despre ce au votat membrii Adunării Generale. Pentru mine n-a reieșit limpede despre ce s-a votat aici. Despre aprobarea dării de seamă a vicepreședintelui Gheorghe Gros sau despre înaintarea concursului?*

– Exact așa a fost. Era o mică neînțelegere, dar Adunarea Generală a votat să fie depus dosarul de concurs care, repet, nu știu cu ce rezultat o să iasă.

E. Iova – Șt. Crâsta

Din greșeala noastră...

Cu părere de rău am observat că în numărul din săptămîna trecută a Foii s-a strecurat o greșeală. În articolul „Valorile noastre sînt comune” din pagina a 4-a, președintele României domnul Ion Iliescu era înțeles despre înființarea unui parc (și nu unui partid – cum am scris noi greșit) al reconcilierii româno-ungare la Arad. Ne cerem scuze de la cititorii noștri.

Datoria presei este prezentarea realității

Personal am urmărit presa scrisă din Ungaria în calitate de cititor, iar în momentul cînd – ca student – mi s-a publicat prima scriere, am simțit o mare satisfacție, am avut senzația clară că aparțin unei comunități care încearcă să-și pună amprenta în lumea cotidiană prin care trecem, și să lanseze unele idei ale existenței noastre de români. Probabil că nu sînt singur cu aceste sentimente.

Presa scrisă a românilor din Ungaria – dar și celelalte organe – s-a născut, s-a dezvoltat în condiții cu totul aparte, pentru că a avut la bază realitatea unei comunități umane care dispune de numeroase particularități. Nu toți membrii comunității românești din Ungaria cunosc limba la fel. Ne confruntăm cu niște probleme cu care societatea majoritară nu se confruntă. Ne apropiem de pierderea limbii materne, ne lepădăm de credința strămoșească, de conștiința noastră de neam. Acestea sînt grijile noastre principale, ale intelectualilor, precum și ale jurnaliștilor care, învățînd meseria, au fost întotdeauna cronicarii existenței, bucuriilor și problemelor noastre cotidiene. Acești cronicari s-au confruntat zilnic cu realitatea românilor din Ungaria, și cred că ei au devenit vrînd-nevrînd mai mult decît simpli informatori sau oameni de presă. Aceste persoane s-au familiarizat cu oamenii, cu comunitățile cu care lucrau, pentru că jurnalistul a fost tentat ca nu numai să relateze despre

ceva, ci fiind și el într-o situație similară, a fost motivat să se și gîndească cum ar putea fi soluționată o problemă sau alta.

Jurnalistul român din Ungaria a lucrat în condiții speciale, pentru că a trebuit să se remarce și atunci cînd condițiile politice și sociale din țară sau din sînul comunității nu au fost chiar prielnice pentru desfășurarea unei activități profesionale corespunzătoare.

Oricum, ei s-au străduit să documenteze acele valori spirituale de care mai dispuneau românii din Ungaria la un moment dat. Paginile Foii de totdeauna au însemnat un loc de întîlnire pentru oamenii de rînd, pentru intelectualii care aveau ceva de spus. În paginile revistei s-a putut măsura întotdeauna nivelul democrației din societatea majoritară, dar și din comunitatea noastră.

Iar pentru ca să putem folosi această tradiție și în viitor, poate este bine să nu trecem cu privirea peste un aspect important. E vorba de modalitățile de prezentare a realității românilor din Ungaria.

Prezentarea cît mai fidelă a realității este poate cel mai important aspect al jurnalisticii. Cred că ziaristul român din Ungaria a fost și este dezavantajat și din acest punct de vedere. Sîntem o naționalitate foarte restrînsă, familiară, ne știm cu toții, ba chiar sîntem prieteni buni sau mai puțin buni. În aceste condiții, jurnalistul de multe ori a fost tentat să nu dezvăluie rea-

litatea, uneori tristă, a românilor din Ungaria.

Deseori am căzut – și cădem și în prezent – în capcana să prezentăm realitatea nu așa cum este, ci mai degrabă așa cum am vrea s-o vedem. Scriem și deseori o spunem și la TV, la radio că copiii noștri le place mult să citească cărți în limba română și că au ales școală românească din dragostea pentru limba maternă. Poate și pentru aceasta Foaia nu a reușit să devină un adevărat atelier de confruntare a ideilor legate realmente de existența noastră. N-a reușit, pentru că nici lumea noastră nu este dispusă să discute despre probleme, mai ales să le confrunte pe acestea. Deși rolul unui ziar de minoritate este tocmai de a discuta deschis despre anumite fenomene, de a aduna considerentele cititorului și de a contribui la rezolvarea lor. Moștenirea noastră ne-a permis doar în mod limitat și foarte sumar ca Foaia să fie așa.

Cît despre viitor, cred că se poate spune: Foaia va deveni așa cum va fi însăși comunitatea noastră, care uneori face doar cu greu diferență între critică și atac. Cred că și în viitor Foaia va informa, va evidenția rezultatele noastre, va face observații dacă este cazul, dar, mai întîi de toate, va prezenta autentic valorile românești din această țară.

Tiberiu Boca

(Discursul a fost rostit la serbarea aniversară a 50 de ani de la înființarea Foii românești.)

„Dacă te bazezi pe realitate...”

În urma ultimelor alegeri din 2000, în România s-a înființat un nou minister, anume Ministerul Informațiilor Publice. În cadrul acestuia funcționează trei departamente: Departamentul de comunicare și imagine publică, Departamentul pentru relații interetnice și Departamentul pentru relațiile cu românii de peste hotare. Ministrul informațiilor publice este Vasile Dăncu, fiind astfel responsabil și pentru relațiile cu românii care trăiesc în afara hotarelor României.

Ministrul Dăncu a dat recent un interviu în emisiunea „Sfîrșitul academic”, la

Radio România Actualități. Cu ajutorul Agenției Rador putem să vă redăm mai jos cîteva părți ale declarațiilor noului ministru român, responsabil, printre altele, și pentru relațiile cu românii din Ungaria. Interviul a avut ca temă principală comunicarea, relația conducerii cu presa și starea socială a românilor.

V. Dăncu: (...) ***Eu știu că nimeni n-a cîștigat un război cu presa, știu că jurnaliștii au un rol social fundamental, nu se poate, nu putem să gîndim democrația fără presă, și transparența, pînă la urmă, este singura posibilitate de a te***

relaționa cu presa. Prin această transparență încerc să obișnuiesc și să forțez pînă la urmă și toate formele de conducere, de management social, să se adapteze la social. Pentru că nu poți să conduci mințind sau nu poți să conduci ascunzînd lucrurile. Dacă ești receptiv la semnalele pe care presa le aduce din social, dacă ești receptiv chiar la criticile pe care le aduce presa chiar și cînd ele, să spunem, nu se bazează pe realitate neapărat, atunci cred că ai foarte mari șanse să schimbi ceva în realitatea socială.

Selecție realizată de E. Iova

În Ungaria nu sînt naționalități?

Revista evreilor din Ungaria „Szombat” (Sîmbătă, nr. 2/2001) publică, sub titlul *În Ungaria nu sînt naționalități*, un studiu incitant despre minoritățile naționale din Ungaria de azi, semnat de cunoscutul istoric și politolog Kende Péter.

Cu prilejul recensămîntului din februarie a.c., revista „Szombat” a solicitat opinia unor specialiști cu privire la atitudinea membrilor comunității evreiești față de întrebările care se referă la religia și identitatea lor națională. La întrebarea dacă evreii se pot considera grup etnic sau național, răspunsul este afirmativ, adăugînd numaidecît faptul că tradiția maghiară cu privire la dreptul comun și, totodată, imaginea pe care majoritatea evreilor din Ungaria și-a format-o despre propria s-a identitate nu sînt în concordanță cu o asemenea definiție. Pînă la 1918, timp de vreo 5-7 decenii, evreimea se considera o comunitate bazată pe identitate religioasă. În epoca interbelică, perioadă de prigonire a evreilor, accentul se punea pe origine, ca un criteriu determinant în acțiunile antisemite. Între 1949-1989, problema evreilor, ca și chestiunea națională în general, era un fel de tabu, condamnîndu-se orice discriminare pe criterii etnice, politică cu care comunitatea acestei etnii a fost întru totul de acord, facilitînd integrarea ei în societatea majoritară, demers pe care unii îl numesc drept *asimilare*, ceea ce, în sensul strict al cuvîntului, nu este adevărat.

Kende Péter ajunge la concluzia că, la recensămîntul din acest an, puțini dintre evreii din Ungaria se vor defini ca *etnie* și, mai ales, *naționalitate*, dacă între religie (care este o chestiune personală) și etnie sau naționalitate s-ar face o distincție categorică; mult mai mulți evrei și-ar mărturisii identitatea prin criterii religioase, chiar dacă în cazul căsătoriilor mixte o decizie în această privință este extrem de dificilă. Faptul că printre întrebările formularelor de recensămînt figu-

rează și *naționalitatea*, Kende Péter consideră acest fapt drept o nesăbuită. Nu numai pentru că în baza dreptului public din Ungaria evreimea nu a fost niciodată „naționalitate”, ci și pentru faptul că în Ungaria de azi *nu sînt deloc naționalități*. De zece ani aștept, scrie autorul, ca expertii să recunoască în sfîrșit că termenul este depășit. Naționalități au existat numai pînă ce în Europa (mai ales în partea ei orientală) formarea națiunilor era într-o situație de instabilitate. După formarea acestora și după ce consolidarea structurilor statale au căpătat o formă definitivă și inalterabilă, în sensul proto-național sau iredentist *naționalitățile* nu au ce căuta în Europa. Minoritățile „interioare” sînt recunoscute, ele – pe baza religiei, a limbii sau a altor criterii – pot avea și o oarecare autonomie, în caz că se consideră parte integrantă a comunității politice majoritare ale statului respectiv. Nu pot fi tolerate naționalitățile care tind spre „exterior”, naționalități care – din fericire – în Ungaria nu există. O trăsătură comună a minorităților naționale din Ungaria este faptul că nu vor să aparțină unui alt stat. Dacă slovacii, românii etc. nu se mai numără în sensul perimat al cuvîntului printre naționalități, de ce ar trebui să facem din evrei o „naționalitate”? Problema de „naționalitate” există, după Kende Péter, în țările pe teritoriul cărora trăiesc grupuri naționale rupte din alte state (Slovakia, Ucraina, Serbia).

Cultura evreiască se dezvoltă, după autor, conform unor legi proprii, fără nici un sprijin din partea statului. Definirea și tîlmăcirea acestei culturi este în primul rînd datoria scriitorilor și artiștilor și nu a funcționarilor aleși sau profesioniști. Instituțiile culturale evreiești sînt în general autarhice. După Kende Péter, și celelalte minorități ar trebui să meargă în această direcție, propunîndu-le să nu confunde cultivarea identității cu sustragerea banilor publici.

Familia – de la mediocritate la excelență

„Bucurați-vă întotdeauna în Domnul, iarăși zic: Bucurați-vă!” (Filipeni 4:4)

În ediția anterioară, am studiat împreună fericirea în viața de familie, ca fiind un aspect obligatoriu al vieții de familie și am înțeles care sunt motivele pentru care trebuie să fim fericiți. În rândurile care urmează vă propun să analizăm câteva moduri în care putem cultiva și păstra fericirea în viața de familie.

Încredințază-ți Domnului poverile și spune-i-le în rugăciune

Refuză să te lași strivit de încercări, fie ele boli sau necazuri, nedreptăți strigătoare la cer, un climat lipsit de înțelegere, un eșec surprinzător sau o vorbă aruncată în batjocură.

Dă-I lui Dumnezeu necazurile tale. Lasă-L să se implice în viața ta. Nu uita ce ți-a promis: „Am fost trimis ca să dau o haină de laudă în locul unui duh măhnit” (Isaia 61:3)

Concentrează-te asupra prezentului

Fii conștient că trebuie să fii fericit „acum și aici”. Un proverb înțelept spune că: „Nu putem schimba trecutul, dar ne putem nenoroci prezentul îngrijorându-ne exagerat pentru viitor”.

Nu spune: „Unde sunt zilele de altădată”, căci Biblia îi numește pe astfel de oameni „neînțelepți” (Eclesiastul 7:10). Nu da nici frâu liber imaginației, căreia îi place să dramatizeze amenințător viitorul.

Un încăpățânat al îngrijorării protesta rostind ironic: „Nu-mi spuneți că îngrijorarea nu ajută la nimic! Majoritatea lucrurilor de care m-am îngrijorat în viață nu mi s-au întâmplat niciodată! Vedeți că ajută!”

Învăță să te bucuri de fiecare clipă a existenței, iar dacă soarele strălucește în Februarie, nu-ți alunga bucuria spunând: „da, dar iarna nu a trecut încă. O să vedeti că va ninge de Paști!”

Învăță să te bucuri de lucrurile mărunte. Un om scos, după șase ore, de sub dărâmăturile produse de cutremur a rostit bucuros de pe targa improvizată: „Ce frumos se vede cerul albastru!” Caută motive de bucurie și mulțumire în toate lucrurile din jur. Mulțumește-I lui Dumnezeu pentru soare, pentru flori, pentru sănătate, pentru un cadou de curând primit și... pentru atâtea altele.

Nu purta astăzi – adăugând-o la cea de azi – povara zilei de mâine. Nimănui nu I s-a dat să trăiască două zile dintr-o dată. Ajunge zilei necazul ei. Ziua de mâine se va îngriji de ea însăși.

Aruncați peste bord lucrurile care aduc tristețea

Nu faceți nici o concesie. Declarați un război sfânt împotriva insultelor, a criticilor ascuțiți, a ironiilor usturătoare care produc durere. Când te ispitește răutatea, cântă! Împrietenește-te cu muzica. Așa făcea împăratul Saul și cântările tânărului

lui David I-au redat liniștea și echilibrul sufletească.

Preocupați-vă să găsiți ceva care să vă facă plăcere celor din jur. Faceți compimente și nu fiți zgârciți la capitolul laude. Preocupă-te să-I faci pe ceilalți fericiți și vei constata că ai găsit și tu însuși fericirea.

Învăță să iei partea bună din tot ceea ce ți se întâmplă

Un tablou este făcut din lumini și din umbre, dar umbrele există acolo doar pentru a scoate mai bine în relief părțile luminate. De ce să ne agățăm mereu de ceea ce este sumbru și mohorât? De ce să nu căutăm fața plăcută a lucrurilor? De ce să nu luăm ceea ce ne este de folos pentru creșterea noastră spirituală?

Dacă plouă afară, nu regreta că nu poți merge la plimbare, ci gândește-te că ți s-a dat o ocazie nemaipomenită să citești o carte bună, să-ți pui rânduială în dulapuri sau să-ți vizitezi un prieten.

Învăță să zâmbești

Medicina ne spune că, atunci când zâmbim, glandele salivare sunt mai active, mărturisind prin aceasta că un nou influx vital a inundat întregul organism.

Mânia este, prin contrast, o frânare a vieții. De aceea ni „se uscă gura” când ne înfurăm.

Ți-a spart copilul, din neatenție, o farfurie? Nu fă din asta o tragedie, ci zâmbeste îngăduitor. Vei evita astfel un sfert de oră de agonie. Oferă celor din jur partea frumoasă a caracterului tău. Zâmbeste și răspândește în jur optimism și seninătate. Ceilalți se vor destinde și-ți vor fi recunoscători, dar cel mai câștigat dintre ei toți vei fi tu însuși!

Să-L binecuvântăm pe Dumnezeu pentru bucuria dată prin Domnul Isus. Această bucurie este o roadă a Duhului Său în viața noastră. Ea va fi acolo atâta timp cât Duhul Sfânt nu va fi întristat sau stins. Ca să nu se întâmple așa ceva, trăiți o viață de ascultare. Căutați călăuzirea lui Dumnezeu în toate problemele voastre.

Pastor Daniel Burtic

Un cuvânt bun pentru momentele grele ale vieții

În viață, fiecare dintre noi am învățat că există un vechi principiu, care se aplică cu exactitate întotdeauna: ceea ce facem la un moment dat, determină rezultatul obținut. Cu alte cuvinte, bunurile sau relele pe care le obținem au valoarea plății mele, recoltez ce am semănat.

Cu toții cunoaștem imaginea fermierului care își ară pământul, își pregătește solul și îl însămânțează. La vremea culesului vedem recoltele, vedem cum s-a făcut fânul și toată bogăția de fructe de toamnă cum sunt strânse pentru a hrăni oamenii și vitele.

Dar v-ați gândit vreodată ce lume ciudată ar fi dacă fermierul ar semăna cartofi și ar ieși varză?

În Geneza 1:11-12 citim că Dumnezeu a pus semințele unui copac în interiorul acestui pom sau acestei plante, iar din sămânță se va produce numai acel soi de copac sau plantă. Suntem atât de obișnuiți cu această ordine a lucrurilor, încât ni se pare imposibil să ne-o imaginăm a fi altfel. Atunci de ce nu ne așteptăm ca același principiu să funcționeze și în viața noastră? În Galateni 6:7 citim: „Nu vă înșelați, Dumnezeu nu se va lăsa batjocorit. Ce seamănă omul, aceea va și secera.”

Înțeleg faptul că dacă semănăm gânduri și acțiuni ale păcatului în viața noastră, acest lucru va produce o recoltă catastrofală, dar ce se va întâmpla cu toate acele semințe de îngrijorare și frică pe care le-am semănat în toți acești ani? Dacă nu ne-am secerat încă recolta, o vom face curând. Singura cultură ce se va dezvolta fără nici un efort din partea noastră vor fi buruieniile. Sau poate că lăsați totul în grija lui Dumnezeu, nedându-vă seama că și voi aveți un rol în producerea unei recolte de binecuvântări în viața voastră precum fermierul din poezia scrisă de Helen Jesse.

FERMIERUL

„Mi-ar place să am grâne”, spunea fermierul într-o zi și el se duse să-și vadă al său câmp întins de-a lungul drumului. „Ai face mai bine să semeni câteva semințe” nevestă-sa I-a spus. „O, nu! Domnul se va îngriji de toate,” și chiar în pat s-a pus. Și așa, el visă zilnic la o recoltă aurie și le spunea prietenilor și vecinilor: „chiar acolo o s-o vedeți”. Dar nici măcar nu se îngriji să are acel pământ, o dată cel puțin și niciodată nu a semănat o singură sămânță cu neghioaba-I mână. El a spus: „Dumnezeul meu, El este așa mare, încât nimic nu-I este peste puteri,

El a promis că va veni vremea semănatului și a culesului, deci și eu aceasta voi vedea!”

Tot așa, săptămânile s-au făcut luni și lunile ani. Dar grâne tot nu erau, nici un grăunte, nici un spic de aur. Până să râdeți de acest bătrân care nu a semănat nimic, Puneți-vă întrebarea: „Ai tu vreo nevoie?” Și doar stai și te întrebi de ce răspunsul nu vrea ca să vie și pentru ce Domnul nu vă răspunde și nu se va face nimic. Și de ce aveți atât de puțini bani și problemele tot în față stau și de ce familia nu e salvată încă, de ce eu sunt bolnav și în necazuri stau.

De ce ai semănat sămânța diavolului, a griji, a fricii și a îndoielii, și tu aștepti ca într-o zi s-apară recolta binecuvântării? Aceasta niciodată nu s-a întâmplat și nu se va întâmpla nici azi. Dacă binecuvântarea lui Dumnezeu o vrei, trebuie să faci lucrul în felul lui Dumnezeu.

Deci, aruncă a diavolului sămânță și pune în loc sămânța Domnului binecuvântată.

Plantează-o adânc în duhul tău. Ea roadă va aduce, după cum a spus-o El.

În credință și răbdare, o să vezi, promisiunile devin realitate. Aceasta este legea lui Dumnezeu, de a semăna și a recolta, care și la tine ea va lucra!

Această lege a semănatului și a culesului este unul dintre principiile eterne ale lui Dumnezeu. Buruieni ale îngrijorării, ale gândurilor necurate, ale fricii și păcatului par să fi apărut fără să fie semănate și totuși, probabil fără să ne dăm seama, am dat voie ca aceste semințe să picure în gândurile noastre. Când în țară apare o epidemie, o boală mortală, semnalarea populației prin intermediul presei sună cam așa: „Unul din zece oameni are această boală. Puteți fi unul dintre ei. Ajutați-ne să luptăm împotriva ei...”

Ne rugăm, să ne ajute Dumnezeu să semănăm în fiecare zi sămânța bună, în vederea unei recolte bune.

Nicoleta

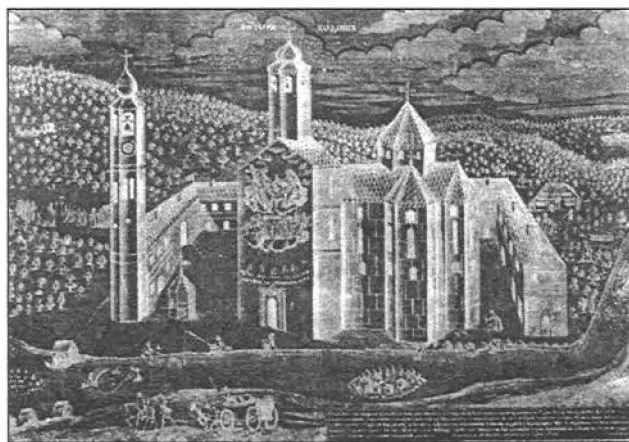
Programul de duminică al bisericilor baptiste

Cenadul Unguresc
ora 9.30 și 14.00 – serviciu divin

Chitighaz
ora 9.00 – oră de rugăciune
ora 10.00 și 15.00 – serviciu divin

Micherechi
ora 9.00 – oră de rugăciune
ora 10.00 și 17.00 – serviciu divin

Mănăstirea Hodoș-Bodrog

Grafică despre vechea mănăstire

Mănăstirea Hodoș-Bodrog este situată la sud-vest de Arad. Începuturile mănăstirii se pierd în negura legendelor, care spun că un bour, al cărui cap pietrificat se păstrează în biserică, ar fi găsit aici o icoană.

Cercetările istorice din ultimii ani confirmă însă faptul că mănăstirea este una din cele mai vechi așezăminte monastice de pe teritoriul României, primele date provenind din anul 1177. Partea cea mai veche a mănăstirii, care s-a păstrat pînă azi, este biserica (nava și altarul) a cărei vechime ajunge pînă în secolul al XIV-lea. Imaginea

mănăstirii așa cum se înfățișa ea pe la 1750 se poate vedea pe o stampă expusă în pridvorul bisericii. În 1766 biserica a fost

Hodoș-Bodrogul în zilele noastre

restaurată, ridicîndu-se deasupra ei turla în stil baroc. Pridvorul a fost adăugat ulterior. În apropierea bisericii se ridică clopotnița, purtînd pe frontispiciu stema familiei nobiliare ortodoxe Iacșici, ctitorii mănăstirii (sec. XV). Stema sculptată în piatră, de proporții considerabile, reprezintă doi viteji, unul călare, altul pe jos, avînd în sabie capul unui turc învins în luptă. Celelalte clădiri ca

stăreția, chiliile călugărilor, groznița episcopilor din Arad, etc. provin din sec. XIX-XX.

Frescele bisericii, de factură bizantină, sînt capodopere ale artei feudale românești. Cele mai vechi, așezate în navă aproape de iconostas, par a proveni din a doua jumătate a secolului al XVI-lea sau prima jumătate a secolului următor. Scenele biblice trădează iscusința unui distins pictor rămas anonim. Interiorul complet pictat se menține în condiții foarte bune. Iconostasul este opera sculptorului bănățean I. Busuioc, remarcîndu-se prin bogăția și finețea de-

corurilor. În epoca stăpînirii otomane (1552-1690), unii ierarhi din aceste părți își fixează reședința la această mănăstire, semnalîndu-se pe la 1651 prezența mitropolitului Sofronie.

În muzeul mănăstirii se găsesc obiecte însemnate ale artei feudale românești: un disc, un pahar de argint (sec. XVI), etc. Biblioteca conține numeroase manuscrise, cărți slavone (sec. XVI) și cărți românești vechi, ca de exemplu „Îndreptarea legii”, tipărită la Govora în 1652 prin grija lui Matei Basarab, dovedind legăturile culturale permanente dintre românii de pe ambii versanți ai Carpaților.

„Ia seama să nu petreci sărbătorile în băuturi de vin, ci în înnoirea minții și curăția sufletului. Căci umplîndu-ți pîntecele și îmbătîndu-te de vin, mai degrabă vei minia pe înaintea stăpînitorului sărbătorii”. (Teodor al Edesei)

tății în sud-estul Europei. Potrivit unui comunicat de presă al Patriarhatului, s-a discutat și despre cooperarea dintre bisericile din estul și vestul Europei privind probleme europene prin intermediul informării reciproce dintre reprezentanța Bisericii Ortodoxe la UE și COMECE.

(Rador)

Patriarhul Ecumenic a împlinit 61 de ani

Sanctitatea Sa Bartolomeu I, capul onorific al întregii Ortodoxii și-a sărbătorit ziua de naștere în ultima zi a lunii februarie. Sanctitatea Sa Bartolomeu I, Patriarhul Ecumenic al Constantinopolului s-a născut în ultima zi a lunii februarie 1940, în insula Imbros, în familia unor creștini ortodocși, fiind al treilea dintre cei patru fii ai familiei. La botez a primit numele Dimitrios.

Copilăria și-a petrecut-o

în satul natal, unde a urmat cursurile școlii primare și liceul. După ce a absolvit liceul a urmat Școala Patriarhală din Halki. În anul 1961, Dimitrios Arhondonis obține licența în teologie. La 13 august aceluiași an este hirotonit diacon de către Mitropolitul Meliton și primește numele de Bartolomeu, numele unuia dintre cei 12 Apostoli. Pe 19 octombrie 1969 este hirotonit preot și, puțin după aceea, Patriarhul Atenagora îl ridică la rangul de arhimandrit. De Crăciunul anului 1973, Arhimandritul Bartolomeu este hirotonit episcop și devine mitropolit al străvechiului scaun al Filadelfiei din Asia Mică. La 14 ianuarie 1990 este ales mitropolit al Calcedonului și devine decan al Sfîntului Sinod. În anul 1991, la Canberră, Mitropolitul Bartolomeu este ales membru al Comitetului Central al Consiliului. La 2 noiembrie 1992, Mitropolitul Bartolomeu I este ales Patriarh de Constantinopol, calitate pe care o deține și astăzi.

Orthopress

Hirotonire de arhiereu

La ședința din 21 februarie, Sfîntul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române l-a desemnat pe arhimandritul Daniil Stoenescu ca episcop vicar al Mitropoliei Banatului. În această calitate, va administra activitatea bisericească a Episcopiei Ortodoxe Române de la Vîrșeț, Iugoslavia, care are jurisdicție asupra românilor ortodocși din Banatul sîrbesc și

a celor din sudul Dunării. Hirotonirea ca arhiereu se va face în ziua de 1 aprilie, la Catedrala Mitropolitană din Timișoara, de către Înalt Prea Sfințitul Nicolae Corneanu, mitropolitul Banatului, împreună cu PS Timotei Sevcicu, episcop al Aradului, PS Laurențiu Streza, episcop al Caransebeșului și PS Sofronie Drincec, episcop al Giulei.

Orarul slujbelor ortodoxe de duminică, 11 martie 2001

Aletea	— ora 9.00 —	pr. Alexandru Șereș
Apateu	— ora 9.00 —	pr. Origen Sabău
Bătania	— ora 9.00 —	pr. Ilie Ciocan
Bichischiaba	— ora 9.00 —	pr. Teodor Marc
Budapesta	— ora 10.00 —	pr. vicar Marius Maghiaru
Catedrala din Giula	— ora 10.00 —	P.S. Sofronie, pr. vicar Pavel Ardelean
Cenadul Unguresc	— ora 9.30 —	pr. Aurel Becan
Chitighaz	— ora 9.30 —	pr. Florin Olteanu
Giula II	— ora 10.00 —	pr. Petru Pușcaș
Micherechi	— ora 9.00 —	pr. Ioan Bun
Peterd	— ora 10.00 —	pr. Cosmin Pop
Otlaca-Pustă	— ora 9.00 —	pr. Teodor Rocsin
Săcal	— ora 11.00 —	pr. Origen Sabău

Programul Adunării „Oastea Domnului” din Micherechi

Duminică	ora 17.00 — program religios
Marti	ora 18.00 — oră de rugăciune

Rolul bisericilor catolice, ortodoxe și de alt rit în asigurarea stabilității în sud-estul Europei

Patriarhul ecumenic Bartolomeu din Constantinopol a primit, marți, la 20 februarie o delegație de cardinali romano-catolici reprezentînd țările Uniunii Europene (COMECE), cu care a discutat despre chestiuni privind rolul Ortodoxiei în formulările Uniunii, precum și rolul diferitelor biserici în asigurarea stabili-

Grigore Poiendan, cel mai bun cîntăreț

Elevul școlii generale din Micherechi, *Grigore Poiendan*, a participat la sfîrșitul săptămînii trecute, la Nyíregyháza, la un concurs folcloric pe țară. În categoria de cîntece populare, co-

pilașul nostru „cu voce de aur” a obținut primul loc, primind în afară de cadouri și multe oferte, invitații la alte manifestări folclorice din Ungaria.

- va -

„Mult e dulce și frumoasă limba ce-o vorbim...”

Tot mai mult se discută despre limba română, despre limba maternă a românilor din Ungaria. Mereu îmi pun întrebările: Cum vorbim? Cum să vorbim cît mai mult în limba noastră? De ce nu vorbim mai corect românește?

Predînd limba română la Liceul N. Bălcescu, mă preocupă mult faptul că elevii sosiți din localitățile cu școli românești nu prea vorbesc între ei limba lor maternă, și tot mai puțin comunică și în cea dialectală. Oare de ce nu depun părinții mai multe eforturi ca să nu se întrerupă firul de moștenire firească a limbii strămoșești?

Ce bine ar fi dacă tot mai mulți copii de-ai noștri încă din brațele mamei ar gusta izul arhaic al graiului înaintașilor, ca apoi încetul cu încetul să simtă muzicalitatea și să descopere frumusețea limbii române. Pentru că: „*Limba noastră îi aleasă / Să ridice slavă-n ceruri. / Să ne spuie-n hram ș-acasă / Veșnicele adevăruri.*” (Al. Mateevici, *Limba noastră*)

Discutînd la o oră de română despre limba maternă, despre limba pe care am învățat-o din prima copilărie de la părinți, am întrebat elevii ce înseamnă pentru ei limba maternă. Împărtășesc și cu stimații cititori cîteva răspunsuri.

„*Limba mea maternă e limba română, care înseamnă pentru mine o limbă mai veche, moștenită de la strămoși.*” (Roland Iuhăș, anul I, Micherechi)

„*Limba română este limba în care am pronunțat prima dată cuvîntul „MAMA”.*” (Ioan Gurzău, anul I, Micherechi)

„*Limba maternă, adică limba română înseamnă pentru mine un dar primit de la Dumnezeu, ca fiecare om. Oriunde aș fi în lume, de limba mea maternă nu am să mă despart.*” (Beniamin Pop, anul I, Micherechi)

„*Limba mea maternă, limba română este o comoară. Asemenea unui foc veșnic limba română a fost flacăra spirituală care a unit neamul. Cînd țara a fost în primejdie, toți care vorbeau și simțeau românește s-au ridicat ca vitejii din basme s-o apere. Limba oglindește istoria zbuciumată și vitejia cu care poporul și-a apărât țara. Restirea românească este plină de armonie, ca un cîntec. În ea se reflectă sufletul sensibil al românilor, în care și-au exprimat minia împotriva dușmanilor. Limba română este graiul străbun prin care românii comunică cu Dumnezeu, găsindu-și prin rugăciune pacea sufletească și forța de a rezista.*” (Renata Dalai, anul I, Salonta, România)

Vera Gurzău

ANECDOTĂ

Georges Clemenceau (1841–1929) – om politic și ziarist francez

Într-o adunare electorală, în timp ce vorbea Clemenceau, din fundul sălii se auzeau tot felul de grohăituri de dezaprobare. Mulți adepți ai lui Clemenceau păreau iritați. Dar Clemenceau, cu calm, spuse răspicat:

– Lăsați-i să grohăie. Și porcilor li s-a dat modalitatea să își exprime părerile!

ENCICLOPEDIE GENERALĂ PENTRU COPII

Educația

Învățînd despre numere și felul cum funcționează unele lucruri îi ajută pe oameni să se descurce cu mașinile și cu banii.

Școlile gratuite au apărut numai cînd tot mai mulți oameni au început să lucreze la oraș. Guvernele plăteau școlile din impozite.

Ce este educația?

Unii profesori cred că elevii sînt ca niște recipiente care așteaptă să fie umplute cu informație.

Alții cred că a preda este ca și cum ai aprinde o scînteie – o întrebare duce la multe idei.

Educația poate însemna să descoperi cum să faci ceva și să înveți totodată cum se făcea respectivul lucru.

De ce învățăm?

Oamenii învață din diverse motive, care îi ajută să ducă un trai mai bun.

Poți scrie, dacă vrei să nu uiți ceva sau dacă vrei ca alții să afle ceea ce știi.

Învățarea unei limbi străine ne ajută să ne înțelegem cu oamenii din alte țări.

Mulți oameni din lume învață ceea ce au nevoie pentru a supraviețui – cum să construiești o casă sau cum să cultivi pămîntul.

În prezent, tot mai mulți oameni au timp liber pentru a învăța un sport, a-și cultiva pasiunile sau a se distra.

Cînd învățăm?

Chiar în clipa în care ne naștem începem să învățăm, copiindu-i pe cei din jur. Pînă la vîrsta de cinci ani se învață multe.

Cînd mergem la școală, învățăm lucruri elementare. E mai ușor să învățăm făcînd experiențe.

Indiferent de vîrstă, putem învăța ceva nou. Cineva care știe multe într-un anumit domeniu se numește specialist.

Educația de-a lungul timpului

Cu mult timp în urmă, băieții din Sparta și Grecia antică erau antrenați pentru a fi puternici și curajoși în lupta cu dușmanul.

În trecut, fetele învățau alte lucruri decît băieții. Ele învățau să coasă și să gătească, situație încă valabilă în unele locuri.

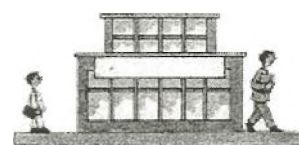
Acum două sute de ani existau puține școli. Copiii bogați învățau acasă, cu profesori particulari.

Nu toată lumea poate alege ce să învețe. Mexicanii din Patzcuaro trebuie să învețe să îndeplinească pămîntul pentru a-și câștiga existența.

Acești copii din Bolivia se distrează la școală, învățînd un dans tradițional. Într-o bună zi și copiii lor vor învăța acest dans.

Educația azi

Jumătate din copiii lumii învață acum în școli, pe care le frecventează timp de cîteva ani.

Există școli obișnuite, școli profesionale și școli speciale.

Oameni de toate vîrstele pot merge la aceste școli pentru a învăța diferite lucruri.

Cînd termină școala, unii merg la universitate, pentru a învăța mai multe într-un anumit domeniu.

Invenții ca televizorul și calculatorul au făcut posibile noi metode de învățare.

La lecțiile transmise prin satelit pot asista oameni din diverse locuri de pe glob.

„Au fost ani într-adevăr frumoși”

De la Catedra română a Institutului Pedagogic Juhász Gyula din Seghedin și în anul acesta vor porni la drum câțiva tineri care – după examenul de stat din luna mai – vor primi diplomă de profesori. Acest document pentru care învață și se trudesă atât de mulți oameni pe întregul pământ, îi va îndreptăți la predarea subiectelor alese de ei. Deci, în cazul nostru este vorba despre disciplina limbă și literatură română, împreună cu o altă specialitate. În anul acesta va absolvi acest institut și **Andreea Netea** din Micherechi, care este studentă la secția română și italiană.

– Deci, a început semestrul al doilea și pentru studenții din ultimul an. Probabil această perioadă se deosebește mult de perioadele trecute. Ce schimbări, ce deosebiri ai constatat?

– Da, cu adevărat sînt diferențe mari față de anii trecuți. Pînă acum a fost destul să învățăm pentru examene doar în sesiune, însă acum trebuie să ne pregătim pentru fiecare seminar în mod serios, temeinic. Am început să elaborăm subiectele pentru examenul de stat la care și profesorii ne ajută foarte mult. Dar și atitudinea profesorilor noștri s-a schimbat, deoarece acum ei au devenit cu mult mai exigenți, mai severi, ceea ce, cu siguranță, în viitor ne va fi de folos, dar acum noi încă nu recunoaștem acest lucru. Totodată s-a schimbat și raportul absențelor, fiind-

că pînă acum puteam să lipsim de trei ori într-un semestru, iar acest raport s-a restrîns acum la o singură absență.

– Știm că obținerea diplomei are mai multe condiții dintre care una este apărarea lucrării de diplomă. Care este tema lucrării tale și de ce ai ales-o tocmai pe aceasta?

– Vreau să-mi scriu lucrarea despre dansurile populare din Micherechi. În orice caz am vrut să prezint cultura românească, dar în același timp m-am înfluențat foarte mult și obiceiurile satului meu natal, familia mea, bunicii care au fost fondatorii echipelor de dansuri populare. Dar și eu am dansat cîțiva ani. Din fericire, în adunarea materialului mă vor ajuta cîțiva consăteni, oameni care au fost printre primii care au înșușit dansurile noastre populare. Dar lucrez mult

și împreună cu profesoara mea **Ana Hoțopan**, de la catedra noastră română din Seghedin.

– Cu două săptămîni în urmă ai terminat practica pedagogică. Te rog să-mi povestești despre aceasta!

– În anul patru trebuie să facem trei săptămîni de practică, a cărei ultimă oră are un rol deosebit de important, pentru că profesoara de specialitate – în

bună, mai interesantă a temei, care i-a atras foarte mult.

– Ai avut anumite așteptări față de elevi?

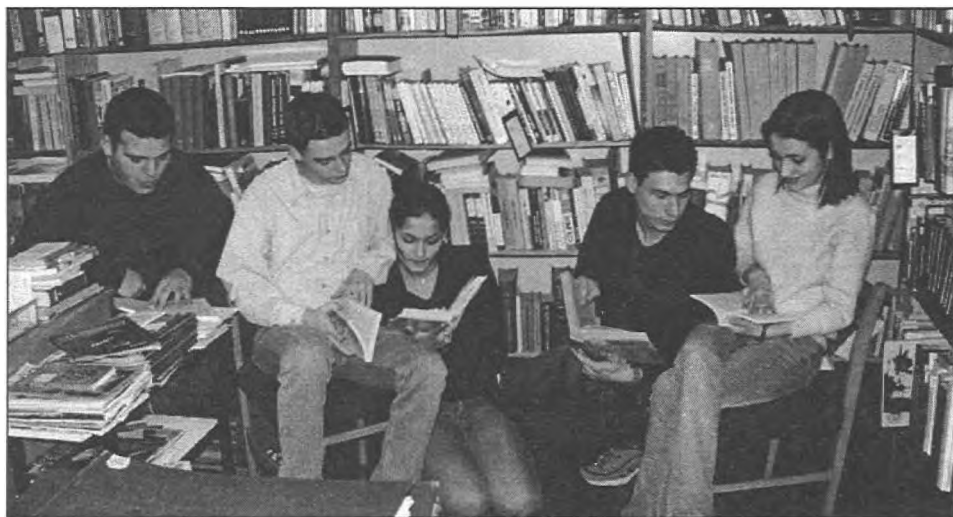
– Am vrut doar ca ei să vorbească numai în limba română, deoarece în afara orelor de română, elevii vorbesc doar ungurește. În acest fel aș fi vrut să le adîncesc conștiința de apartenență națională, fiindcă acești elevi sînt copii care s-au născut printre noi.

– Cred că la ora actuală întrebarea mea cea mai firească este: Ce vei face după ce vei termina studiile?

– Mai întîi îmi voi căuta un loc de muncă cu atmosferă și cu condiții plăcute, unde pot să-mi folosesc cunoștințele de limbă română și italiană. Nu vreau să lucrez neapărat ca profesoară, dar dacă nu găsesc un loc mai bun, m-aș angaja în învățămînt. În același timp mă preocupă ideea să mă prezint la Facultatea de drept, la fără frecvență. Vreau să învăț și mai departe, pentru că îmi este greu să accept că se poate sfîrși ceea ce a fost esențial în viața mea acum, la 20 de ani. Mai ales că anii studenției au fost ani într-adevăr frumoși.

Rita Ruja

Între două concursuri

La sfîrșitul săptămîinii trecute, vineri s-a publicat rezultatul concursului școlar OKTV la limba română, proba în scris, în cadrul căruia elevii de la Liceul Bălcescu din Giula și-au putut pune la încercare cunoștințele din limba, literatură și civilizația românească. Miza a fost destul de mare: primii cinci cîștigători

sînt scutiți de la examenul de bacalaureat la română. Au participat la concurs 16 elevi din clasele III și IV. Dintre aceștia au terminat pe primele cinci locuri următorii: **Emil Kovács** (cl. III), **Zsolt Cserhádi** (cl. IV), **Andreea Gurzău** (cl. III), **Agneta Navratil** (cl. IV) și **Lucian Olteanu** (cl. IV). Profesoarele care i-au pregătit pe acești

elevi sînt **Mariana Oros Martin** și **Stella Nicula Machour**.

Faza următoare, cea orală, se va ține la 6 aprilie, cînd elevii români vor da dovadă de cunoștințele lor în fața unui juriu. Acei tineri care se vor clasa pe primele trei locuri, vor putea intra la secțiile de română ale facultăților din țară, fără a da examen de admitere. E. Iova

STRIGĂTURI

Numerotați ordinea corectă a versurilor din strigăturile de mai jos!

a)

Mînce-l jalea și bănatul
Multă jale m-a mîncat
Cine nu-și iubește satul
Că și eu mi l-am lăsat

b)

Luai fata cea rămasă
Luai fata știrbă-n gură
Pentr-un pic de loc de casă
Pentr-un pic de loc de șură

c)

De binele unui grof
De binele unui șpan
Nu-mi dau mintea cît-o am
Nu-mi dau mintea cît-o port

L. B.

Dezlegare:

a) 2, 4, 1, 3 b) 4, 2, 3, 1 c) 2, 4, 3, 1

Bal românesc cu merinde la Aletea

După o scurtă întrerupere Aletea din nou a re-luat legătura cu orașul înfrățit Sebiș, din România. Sebișenii au urmat cu multă plăcere apelului făcut de președintele Sălăjan, sosind la Aletea în frunte cu *Marius Lambing*, primarul orașului.

Pentru oaspeții din Sebiș, programul de simbătă a început cu cazaarea și puțină odihnă în castelul din Chitighaz. După-masă au vizionat tabloul lui *Corvus Kora Róbert*, expus în biserica din Aletea. Programul de seară a început cu o cină consumată la sediul Autoguvernației din Aletea, în cercul conducerii orașului și a românilor din Aletea.

În timpul cinei am stat de vorbă cu domnul primar *Marius Lambing*.

– Vă rog să vă prezentați cititorilor noștri orașul Sebiș!

– Este un orașel asemănător cu Aletea. Și la noi trăiesc împreună în cinste și omenie românii cu ungurii ca la dumneavoastră ungurii cu românii, germanii și țiganii.

– Între Sebiș și Aletea s-au stabilit cu ani în urmă relații prietenești, care în ultimul timp au cam fost întrerupte.

– Sunt convins că pauzele despre care ați vorbit vor dispărea, fiindcă e interesul tuturor să facem o treabă bună. Am dori ca atât în cultură, cât și în turism și economie să se desfășoare relații cât mai dezvoltate.

– Noi avem aici la

Aletea o școală profesională agricolă. În numele colegilor și al copiilor vă întreb dacă s-ar putea stabili relații pedagogice, culturale, sportive și turistice cu școala profesională din Sebiș.

– Bineînțeles, ar fi un lucru bun. Eu zic că ar trebui ca ambele școli să-și facă un program comun în domeniile amintite. O asemenea treabă ar contribui mult la adâncirea relațiilor pe un timp nemărginit.

La ora 19.00 a urmat „apogeul”: balul românesc cu merinde, în Căminul cultural „Reibel Mihály”. Printre oaspeți au putut fi salutați: *Kecskeméti János*, primarul orașului, *Traian Cresta*, președintele ATRU, *Tiberiu Luhas*, șef de oficiu, *Eva Ruja Bányai*, referentă, *Gheorghe Gros*, vicepreședinte și *Gheorghe Ardelean*, președintele Comisiei județene pentru naționalități și totodată conducătorul Căminului. La bal au fost invitați și celelalte minorități din oraș, care s-au simțit la fel de bine ca și noi, românii.

După cuvintele festive

de deschidere a balului, rostite de dr. Ioan Sălăjan, au urmat dansatorii cei mai buni ai orașului cu un program folcloric foarte atractiv. Sala a fost plină cu oaspeții care au petrecut o seară plăcută, cu muzică asigurată de taraful din Sebiș. În prima pauză, oaspeții s-au putut bucura de „evoluția scenică” a fetei primarului *Lambing*, iar la miezul nopții a urmat tragerea biletelor de tombolă, la care mulți s-au putut bucura de cadourile câștigate. Faptul că la bal am văzut mulți oaspeți și din alte localități românești (Giula, Chitighaz, Bătană, Micherechi și Ciaba), dovedește simțul pentru „politica internă” a organizatorilor.

I. Cozma

Giulanii cheltuiesc pentru binele copiilor

Fundația „Homo Ludens”, înființată în 1993 cu scopul de a ajuta munca educativă a grădiniței din str. Galamb a orașului Giula, la sfârșitul săptămânii a organizat un bal de binefacere. Instituția aceasta se află în centrul orașului, mai precis în Orașul Mare Românesc, și din cei 100 de prichindei de aici, 34 sînt români. Astfel, la al șaselea bal de grădiniță, din cei 122 de oaspeți cam jumătate au fost români din oraș. La petrecerea cu scop nobil a fost reprezentat și corpul diplomatic al României, prin secretarul I *Nicolae Pahonea* și soția domniei sale. După informațiile primite de la conducătoarea

grădiniței *Cornelia Taga Mihaiescu*, în anul acesta s-au vîndut cele mai multe bilete de intrare și tombolă. Acestea din urmă au ajuns la cifra de 1000. Sponsorii balului au donat cadouri în valoare de 400 de mii de forinți. Mulțumită donatorilor, fiecare participant a primit și o mică amintire, iar premiul principal de la tombolă a fost o pereche de cercei de aur. Din cauza impozitului, beneficiul net al acțiunii de binefacere nu este cunoscut. Suma, oricum considerabilă, va fi folosită la cumpărarea diferitelor jucării și materiale auxiliare pentru copiii grădiniței giulane.

Șt. C.

Dansuri românești aletene la Debrețin

La recenta gală de la Debrețin, din 3 martie, prin care s-a sărbătorit aniversarea a 20 de ani de la înființarea formației „Forgó Rózsa” a evoluat și un mic grup din Bichiș: *Gheorghe Bágy*, tînărul *Vasile Gal* și *Gera Kriszta*, prezentînd dansuri românești din Aletea. Micul program cu dansurile

aletene a fost motivat prin faptul că și atunci, cu douăzeci de ani în urmă, la înființarea formației din Debrețin, aletenii i-au ajutat și i-au învățat de la bun început dansuri românești, care de atunci figurează în permanență în repertoriul lor – ne-a informat *Gheorghe Bágy*.

Reînvierea unei tradiții la Jaca

Renumiții dansatori din Micherechi se vor prezenta și pentru publicul bihorean

Pînă la începutul anilor '90, era o tradiție veche în viața echipelor de dansuri populare românești din localitățile noastre să facă turnee în alte sate din Ungaria, unde mai trăiesc români. Această tradiție vrea s-o reînvie Autoguvernaarea pe Țară a Românilor din Ungaria, organizînd la

sfîrșitul acestei luni, la 31 martie, un program folcloric la Centrul Cultural din Jaca. Vor evolua pe scenă dansatorii din Micherechi, atît ansamblul elevilor de școală generală, cît și Echipa Păstrătorilor de Tradiții „Gh. Nistor”.

- va -

Maxime despre binefacere

- ☑ Numai aceia trăiesc, care fac binele. (Tolstoi)
- ☑ Nu iubim oamenii atît pentru binele pe care ni l-au făcut, cît pentru binele pe care l-am făcut noi lor. (Tolstoi)
- ☑ Nimeni nu e atît de sărac, ca să nu poată face binele. (Mantegazza)
- ☑ Nu-i deajuns să faci binele, trebuie să-l faci și bine. (Diderot)
- ☑ Binefacerea e întocmai ca Luna, numai cînd e plină pare frumoasă. (Plutarh)
- ☑ Cel care dă, să tacă, cel care a primit, să vorbească. (Cugetare spaniolă)
- ☑ Titus, împăratul romanilor, aducîndu-și aminte într-o seară, la cină, că în ziua aceea nu făcuse nici un bine, a zis: „Prietenii, am pierdut ziua de azi”!

Florica Duma

„Îmi place să chiui și să-mi răspundă pădurea”

Niciunde în România nu există un asemenea „eveniment” muzical: într-un singur județ – Bihorul – trăiesc patru cîntărețe de muzică populară, iubite, frumoase, respectate deopotrivă și care au toate același prenume: Florică! *Florica Ungur, Florica Zaha, Florica Duma, Florica Bradu*. Numele acestor cîntărețe nu sînt necunoscute nici românilor din Ungaria. Pentru a o cunoaște mai bine, reluăm fragmente dintr-un interviu acordat de Florica Duma revistei Formula As.

Borcanul cu cîntece

– Care sînt primele amintiri muzicale ale Floricăi Duma?

– Să nu rîdeți de primele mele amintiri muzicale... Știți ce făceam?! Jucîndu-mă prin cămara mamei, am găsit niște borcane goale. Ce credeți că mi-a venit în minte?! Să vorbesc în acele borcane, să-mi spun gîndurile în taină, după care le astupam. Urma, cînd oi fi mare, să-mi ascult gîndurile copi-lăriei... Ce, doar murăturile se puteau conserva?! Ei bine, vorbind în... borcane, am descoperit că îți răspunde un fel de ecou – „duhl” din borcan... Așa că foloseam „descoperirea” mea și la cîntat. Cînd mă trimiteau ai mei cu vacile sau cu gîștele, după cum era rînduiala de acasă, luam în traistă și un borcan. Cînd eram la distanță destul de

mare de casă, scoteam borcanul din traistă și începeam să cînt în el. Era un fel de microfon... La aceste prime „apariții solistice” în pustie, cîntam cîntecele auzite la tata sau la vărarii care treceau prin satul meu, care se opreau la fîntînă să bea apă și începeau să horească. De mică, mi-a plăcut hora lungă! Hora lungă seamănă cu doina.

– Deci tatăl dumneavoastră cînta...

– Da, și încă ce frumos! A fost un rapsod deosebit, știa absolut toate doinele, polcile și jocurile din zona noastră, din partea Holodului, pînă la Tinca. De la el am preluat foarte multe cîntece – balada lui lăncu, balada lui Lucaciu. „*lăncule, puiul de moț, / Fă-ne dreptate la toți / Și la tînăr și bătrîn / La toată viața de român. / Și la tînăr și bătrîn / Și la pruncu de la sîn.*” Să vă mai cînt un

joc pe care-l știu de la el: „*De n-ar fi fîciori pe lume / Ai vedea fete nebune / Și neveste duse-n lume. / De n-ar fi fîciori prin sate / Ai vedea fete turbate / Și neveste spînzurate.*”

– Că veni vorba de „fîciori” – nu văd nici unul în casa dumneavoastră...

– La noi, în Bihor, e un cîntec: „*Cine vine, / Nu-i de mine. / Cine-mi place, / Bai nu-mi face.*” Sînt o pretențioasă. Pețitori tot apar, dar vorba cîntecului...

– Aveți un renume deosebit, nu numai ca interpretă, dar și ca culegător de folclor. Ce înseamnă, de fapt, să culegi folclor în pragul mileniului III?

– Nu e ușor să culegi folclor. Trebuie să mergi prin sate, să găsești momentul prielnic ca să-i strîngi pe oameni la o șezătoare; și, ce e mai greu, trebuie să-i convingi să-ți cînte. Să știți că și în sîtuțul meu, Caranzelu, din comuna Lăzăreni (aproape de Beiuș), se păstrează foarte bine folclorul. Știți ce a ajutat la conservarea folclorului? Faptul că satele au fost electrificate tîrziu. Au intrat tîrziu radioul și televizorul. Erau niște nane la mine în sat care aveau cele mai frumoase doine. Fiecare zonă are nanele ei, doinitoarele și hori-

poate vorbi de o influență maghiară în cîntecele populare ale acestei zone?

– Nu, în zona Oradei nu sînt influențe de la maghiari. Folclorul ardelenesc, în general, nu este contaminat. Este pur românesc. Vă cînt un cîntec de cătanie din sîtuțul meu, iar dumneavoastră să-mi spuneți dacă se simte o cît de mică influență: „*Foaie verde, foi de nuc, / Mai am un pic și mă duc. / Eu mă duc, mîndra rămîne / Plînge frunza după mine...*”

La mijloc
de codru des

– Cînd eram mică, eram nelipsită de la jocurile satului, de la clăci și de la baluri. Țin minte că se făceau mese mari, cu pîlincă, cu sarmale și colaci cu nucă. Eram invitați cei mai buni muzicanți (cu viori, cu goamă, cu tube). Cînd două fete iubeau același fecior, fiecare aduna în jurul ei cîteva prietene și începeau descîntecele una contra celeilalte.

Îmi place să fiu în mijlocul naturii. Îmi place să merg la Valea Rîpei, la marginea pădurii, să cînt acolo... Acolo a fost și prima mea „scenă”, acolo cîntam în borcan, după cum v-am spus la începutul interviului.

Primul CD cu muzica
Floricăi Duma

Interpreta de muzică populară *Florica Duma* și-a lansat recent, într-un mod original, primul CD și cea de-a șasea casetă: la Lăzăreni, adică în zona de unde și-a cules toate textele și melodiile cîntecelor. Casetă și CD-ul conțin 20 de piese în premieră, imprimate la Studioul Dast din Oradea.

Evenimentul a strîns în căminul cultural al comunei peste 200 de localnici, în majoritate tineri. Recitalul invitatelor vedetei bihorene, nume grele ale muzicii populare – *Maria Haiduc, Maria Militaru* și o tînără speranță, *Felicia Moga*,acompaniate de Orchestra Strugurel a lui *Stelian Burcă* – a ținut mai bine de trei ore.

În textele cîntecelor Floricăi Duma se regăsesc oamenii satului, cu obiceiurile și năravurile lor: șeful de post, dascălul, primarul, popa satului, Lică Sămădău, Ana, Lina, Cătălina, Gusti și alte personaje legendare ale zonei.

„Florica Duma a avut privilegiul să viețuiască lîngă »izvorul pururea întineritor« al cîntecului popular. Iar cîntecul, generos, nu numai că a primit-o în împărăția-i nemărginită, dar și-a găsit în vocea ei talentul ei nu puține împliniri. Locuind în casa cîntecului, îi știe toate tainele”, spune etnologul *Crăciun Parasca*, despre una dintre cele mai importante interprete de muzică populară din Bihor.

Bal la Micherechi

În seara zilei de 10 martie, micherechenii vor petrece la balul românesc, care și de această dată se va ține la Casa de Cultură din loc. Atmosfera adevărată de distracție va fi asigurată de cîntărețele *Florica Duma* (Oradea), *Elena Merișoreanu* (București) și *Elena Jurjescu* (Timișoara), respectiv de orchestra Strugurei din Oradea și taraful de muzică populară din Micherechi.

Mama cea măiastră

– De unde aveți costumele populare?

– Am opt costume, unul mai frumos ca celălalt. Toate au fost făcute de mama mea. Ea avea un dar aparte, știa să țese și să brodeze așa de frumos... Mama nu prea cînta, ea știa a țese. Ea țesea și tata îi cînta...

– Pentru că Oradea este atît de aproape de Ungaria, se

Cînd merg pe Valea Rîpei și încep să cînt, pădurea parcă îmi răspunde, foșnetul ei este acompaniamentul cîntecului meu. În plus, îmi răspunde și ecoul; și îmi place să aștept răspunsul... Țin minte că pe Valea Rîpei am auzit o doină superbă, la un nene care ieșise să culeagă fragi. Aveam cîteva anișori. Nu-l vedeam pe omul ăla, doar îl auzeam. Parcă doinea pădurea...

Petrecere la Ciaba

Restaurantul Party din Bichișciaba va găzdui balul românesc de „Mărțișor” vineri, la 9 martie, de la ora 19.00. Muzica va fi prestată de soliști din Chitighaz. Organizatorii balului au invitat și oaspeți din Beiuș și Lipova, orașe cu care Bichișciaba are bune relații.

„Iredentism moale sau drepturi minoritare?”

În trecutul nu prea îndepărtat, deputatul parlamentar *Bauer Tamás* (membru al Uniunii Liberilor Democrați) a publicat un articol în cotidianul *Népszabadság*, intitulat: *Conservarea pribegiei*. La acest articol au făcut observații trei politicieni, anume *Farkas János László*, *Surján László* și *Ungváry Rudolf*. La acestea a răspuns *Bauer Tamás* în numărul din 5 februarie a.c. al ziarului *Népszabadság* (pagina 12), sub titlul: *Iredentism moale sau drepturi minoritare?*

Bauer Tamás, în articolul *Conservarea pribegiei*, a apreciat caracterul grav al așa-numitei legi a statului (státustörvény) și consecințele ei. El a contestat că, conform proiectului de lege, statul maghiar ar oferi – pe baza dreptului *subiectiv* (alanyi jogon) – anumite privilegii ungarilor din țările vecine, juridic ei deosebindu-se prin această lege de cetățenii lor de altă naționalitate, astfel i-ar confrunta cu majoritatea, iar Ungaria s-ar confrunta cu principiile europene de drept.

Dintre cei trei politicieni care au comentat articolul, doi au apărut legea statului. *Farkas János László* nu înțelege firul de gândire al lui *Bauer*, tocmai de aceea îl contestă. *Surján László* înțelege prea bine sensul, și el contestă tocmai din acest motiv. *Ungváry Rudolf*, asemănător lui *Bauer*, refuză legea statului, dar totodată și argumentația, raționamentul lui *Bauer*.

După părerea lui *Bauer*, *Farkas* nu înțelege de ce a apreciat el (*Bauer*) că plănuitul „buletin maghiar” i-ar antrena pe ungurii din țările învecinate în comunitatea politică și de drept comun, spunând că aici nu e vorba de un statut de drept comun, ci de un „for politic de coordonare” ce se bazează pe „intenția unanimă a participanților”, iar buletinul maghiar nu asigură drepturi politice, ci „pe teritorii bine delimitate, de exemplu în sfera salariilor, în întreținerea sanitară, a școlarizării și culturalizării, înființează comunități de drept limitate”. După cum se poate constata, declară *Bauer Tamás*, *Farkas* sprijină neintenționat că legea statului într-adevăr înseamnă ceea ce a spus el despre ea: legătură de drept comun între statul maghiar și cetățenii de naționalitate ma-

ghiară din țările învecinate. *Farkas* apreciază, față de *Bauer*, că prin această lege e vorba doar de discriminarea dintre cetățenii de naționalitate maghiară și nemaghiară. *Bauer* își pune întrebarea: oare *Farkas* într-adevăr nu înțelege că el

maghiar cu ungurii de peste hotare – personal cu el. Prin acest carnet se realizează comunitatea de drept limitată, prin care – declară *Bauer* – statul maghiar își extinde jurisdicția, într-un punct, asupra populației maghiare din țările

Centrul Clujului

(*Bauer*) obiectează diferențierea juridică a slovacului față de maghiar, a românului față de maghiar, a sîrbului de maghiar, a ucrainianului de maghiar.

Farkas se referă la declarația constituției, conform căreia: „Republica Ungară simte responsabilitate pentru soarta ungarilor care trăiesc în afara granițelor și promovează cultivarea legăturilor lor cu Ungaria”. *Bauer* constată că discuția dintre adepții politicii convențiilor de bază și cei ai legii statului nu înseamnă că Republica Ungară să simtă responsabilitate pentru soarta ungarilor de peste hotare și să promoveze îngrijirea legăturilor cu țara mamă, ci înseamnă doar: modul de rezolvare a acestei probleme. Reprezentanții primei poziții au încercat să revindică asigurarea drepturilor minoritare prin convenții interesante, iar cealaltă poziție ar oferi drept de „cetățean național” (nemzetpolgár) ungarilor în minoritate, ceea ce nu corespunde cu logica acceptată în democrațiile liberale apăsene. Pentru adepții legii statului, esența problemei nu este ajutorarea, ci tocmai acest statut de „cetățenie națională”. Secretarul de stat *Németh Zsolt* susține că ungurii de peste hotare au tot dreptul să se bucure de acest privilegiu: buletinul maghiar, care nu este o legitimație publică, înseamnă însă solidaritatea statului

învecinat. După cum își extinde jurisdicția și într-un alt punct, când statul maghiar va institui instituția din țara vecină, care se ocupă cu circumstanțele necesare carnetelor maghiare. Deci acest lucru îl obiectează *Bauer*, ceea ce *Farkas*, evident, nu vrea să-l înțeleagă.

Surján László îl înțelege – apreciază *Bauer*. La fel ca *Németh Zsolt*, *Surján* vede clar că esența problemei nu este ajutorul – a cărui măsură, după părerea lui, este determinată de condițiile economice date – ci dreptul civil. Referitor la acest drept, există o prăpastie de neînvinș între cele două concepții. După părerea lui *Bauer*, pe ungurii din țările vecine statul maghiar trebuie să-i sprijine ca să poată trăi într-un mediu de limbă și cultură maghiară, să se poată socializa, să-și poată realiza un sistem de instituții maghiare. După părerea lui *Surján*, dreptul la privilegiile oferite de statul maghiar constituie de fapt „premii de consolare” și „despăgubire”. Iar toate astea pentru că statul maghiar „înainte de război nu a fost o gazdă bună acestor teritorii, respectiv a popoarelor care au trăit acolo”, neglijându-le și lăsându-le să se piardă. Aceste „premii de consolare” se cuvin acelor, care sînt „membrii națiunii maghiare”, pe care nu limba, ci legămîntul „Patriei” îi leagă de unguri și ai căror obirșie maghiară cineva tre-

buie s-o verifice pentru a-i depista pe cei care „vor doar avantajele”. La urma urmei „nu sonoritatea numelui de familie, nu originea, ci viața autentică din existența minoritară îndreptățește la obținerea buletinului maghiar”. Iar pentru autentificarea, legalizarea acestuia, după legea statului, este autorizată o instituție desemnată de guvernul FIDESZ.

Surján nu se împacă cu gândul că pînă ce „vestgermanii de odinioară au putut scrie la hotarul cu sîrmă ghimpată și cu turn de observație: Germania e și dincolo”, ungurilor li s-a interzis aceasta la Artánd. Iar pînă ce „Germania s-a unit de atunci”, el trebuie să polemizeze cu *Bauer* și cu alții despre toate acestea. Ce altceva poate să însemne aceasta, decît că *Surján* ar dori să afișeze la Artánd o tablă cum că și dincolo e Ungaria și visează că odată și ungurii se vor putea uni din nou?

Una din poziții, pe care o reprezintă și *Bauer*, este perspectiva integrării ca unguri în comunitatea politică a statului lor (vezi germanii din Tirolul de Sud, suedezii din Finlanda). Cealaltă poziție – din dosul legii statului – nu oferă nici o perspectivă reală. Din cele scrise de *Surján* reiese că perspectiva lor este: mai întîi „reintegrare” în suflet, despre care *Orbán Viktor* vorbește de ani; apoi cu ajutorul legii statului „reunificarea națiunii maghiare fără modificarea frontierelor”, dar sub formă instituțională. După părerea lui *Bauer*, această formulă se poate traduce clar în limbaj politic conform lui *Surján*, astfel: iredentism fără pretenții teritoriale.

Pe *Ungváry Rudolf*, la fel ca pe *Bauer*, îl apucă greața de acest „iredentism moale”, dar are rezerve și față de argumentația lui *Bauer*, care, pesemne, înțelege greșit această argumentație. Recunoașterea că minoritățile maghiare ale țărilor învecinate formează părți componente ale comunităților economice, sociale și politice din aceste țări, *Ungváry* o confundă cu acceptarea că cineva ar concepe statul român, slovac etc. ca stat național, adică drept statul românilor, al slovacilor etc. *Bauer* consideră că nu asimilația sau emigrația ar fi o perspectivă, dar consideră lipsa bilin-

gvismului drept nedreptate. După poziția lui *Bauer*, scopul este păstrarea și dezvoltarea mediului lingvistic și cultural prin bilingvism, cu cărți și televiziune maghiară, cu sistem școlar maghiar și instituții culturale și prin faptul că statul maghiar sprijină toate acestea prin mijloacele sale specifice – mijloace diplomatice, mulți bani, oameni de specialitate, perfecționare instituțională etc. Fiindcă asimilația poate fi considerată drept o mare suferință.

Însă, după părerea lui *Bauer*, *Ungváry* greșește atunci cînd constată că „abia se găsește ungar, care ar dori să se identifice, din punct de vedere politic, ca român sau ca persoană din România – și nu ardelean”. Cine se angajează să devină ministru în guvernul României (sau Slovaciei, mai nou al Iugoslaviei), și toți cei care fac politică în aceste țări, toți aceștia se identifică, din punct de vedere politic, cu cei din România (Slovacia etc.). Dar în același timp vor să rămînă și pe mai departe unguri – sau vor să se integreze, ca maghiari, în comunitatea economică, socială și politică a țărilor lor.

„A refuza cerința cuiva de a se transfera, din cauza că este supus unei asimilații forțate, este o brutalitate.” În această privință, declară *Bauer Tamás*, *Ungváry* are dreptate deplină. Cine vrea să se mute, poate să o facă. Ungaria, împreună cu partidele minoritare maghiare, trebuie să ia măsurile necesare, ca asimilarea să nu devină forțată. Această părere a ajuns deja la urechile codificatorilor de drept civil și internațional, despre care amintesc hotărârile cunoscute ale Consiliului European, pe ele se bazează convențiile de bază. Tocmai pe acestea se poate baza și acea politică liberală, care urmează să determine situația printr-un sistem juridic și de apărare, în care toți cei născuți ca minoritari, pot să aleagă în mod liber: să se mute în țara unde pot trăi ca membri ai populației majoritare sau să rămînă pe pămîntul natal, putînd trăi acolo într-un mediu de cultură și limbă maternă de valoare identică, integră. Această argumentație nu are caracter, afirmă *Bauer*, deci, ar fi cazul să fie acceptată ca o soluție a problemei minorităților maghiare.

Gh. Santău

Anul 50

Fișier al colaboratorilor FOII (43)

Elena Csobai

debut în presă • corespondențe • cercetare

Ziarul a încercat, de-a cursul anilor, să-și atragă cititorii tineri, încă de pe băncile școlii, antrenându-i la tot soiul de concursuri și jocuri de dezlegări și logică, de limbă română (*Clubul isteților* sau *Cine știe, să ne scrie*), de diverse teme de cultură generală, exersându-le astfel și posibilitățile de exprimare și comunicare. În acest fel se realiza și un dialog direct între redacție și cititori, pregătind terenul propice pentru încurajarea unor scrieri ale tinerilor și înlesnirea unor colaborări care vor confirma că începuturile lor au fost de bun augur. Dacă e să-i amintim pe Mihai Cozma (Seghedin), Marius Maghiar (Budapesta), Maria Berényi (Apateu), Mihai Bihari, Mihai Gurzău (Giula), parte din aceștia au devenit ulterior colaboratori serioși ai săptămânalului.

Cu participarea la un asemenea concurs organizat de *Foaie* a început și traiectoria colaborărilor Elenei Csobai (n. 1952) [*Elena Munteanu*]. Deși ziarul a amintește printru frunțași la concursul de limba română (secția povestire) în 1965 sau la cel de dezlegări din 1967, și cu toate că mulți din colegii ei liceeni (Gh. Avrămuț, Teodor Băican, Teodor Cosma, Petru Mihoc) începuseră deja să publice corespondențe la ziar, iar rezultatele o îndreptăteau să iasă de acum în presă, Elena Csobai amână debutul de presă spre clasa a III-a de liceu. Mai mult chiar, *debutul la ziar* are loc surprinzător cu poezie, deși gazeta nu

semnalase acest fapt, cum o făcuse în cazul altor elevi, la rubrica special instituită, *Din creația elevilor noștri*. Poezia *Sosirea primăverii* (nr. 8, 15 aprilie 1969), alături de o alta, publicată spre momentul absolvirii liceului, *De ziua mamei* (nr. 9, 1 mai 1970), au o imaginație benefică, învăluitoare, dincolo de aerul inocent al vârstei și nesiguranța stăpînirii artei versului. Ne întrebăm și în cazul său care au fost resorturile abandonării acestui exercițiu liric și, mai ales, care a fost pricina că înseși colaborările cu corespondențe se lasă multă vreme așteptate, după ce fusese o prezență activă și remarcată de ziar la diferite concursuri școlare?

După terminarea studiilor superioare, Elena Csobai se antrenează direct în organizarea unor conferințe în cadrul taberelor etnografice organizate în diverse localități. Încă din 1977 scrie un articol despre tabăra internațională de la Zánka (nr. 17, 1 sept.), apoi susține constant tinerii din taberele deja tradiționale, alături de Emilia Martin (Fișa 35). O parte din colaborările ei au ca subiect o descriere în detaliu a activităților organizate în cadrul acestor tabere: *Cenadul Unguresc* – 1983, *Otlaca-Pustă* – 1985, *Bătania* – 1987. Ele acoperă zona reportajului cultural, cu o prezentare a scopurilor participanților și o scurtă dezvoltare a locurilor vizitate și cercetate. Această activitate de teren i-a antrenat Elenei Csobai predi-

lecția pentru publicistica istorico-etnografică. Numai că muzeologul Elena Csobai a avansat încă din 1979 ipoteze viabile pentru demararea unui program coerent de valorificare a istoriei locale, în speță a minorităților.

Articolul *Despre cercetarea istoriei locale a minorităților* (nr. 3, 21 ian. 1979) deschide, de fapt, cea mai consistentă preocupare a Elenei Csobai, cercetarea istorică a datelor folclorice, etnografice sau culturale, care se leagă de destinul românilor. Ca și în cazul kolegei de la

muzeul din Giula, Emilia Martin, muzeologul de la Bichișciaba are la îndemână documentul păstrat, pe care îl corelează cu datele obținute pe teren. O rigoare mai susținută, acolo unde simte că rămîne descoperită în a afirma un lucru improbabil, face ca aceste colaborări să capete, uneori, caracterul unor proiecte de studii distincte. Sfera de interes a cercetătorului cuprinde o paletă de sondare mult mai largă. De la istoria manuscrisului lui Teodor Voniga (1982), ori despre soarta unor cărți, colecții, biblioteci dintre cele două războaie (1985), pînă la istoricul unor personalități ale timpului, care s-au intersectat cu destinul românilor locali, Gh. Voniga – 1985, Dumitru Ciumpilă – 1989, Elena Csobai dispune de certe calități de asociere și analiză a documentelor, pînă la valorificarea lor totală. Poate de aceea, în echipă cu Emilia Martin, după anii '90 s-a recurs la o formulă mixtă a cunoscutelor tabere, acoperind și scopurile etnografice și cele de istorie locală. Prin această deschidere plurifuncțională s-a putut motiva și intrarea Elenei Csobai în grupul select al cercetătorilor, unde rezultatele activității sale au căpătat program și rigoare instituționalizate. Rodul acestor colaborări sînt primele încercări monografice asupra comunităților românești din localitățile Pocei (1990), Aletea (1996),

Bichișciaba, Ciorvaș (1997), iar primul studiu de sinteză istoriografică, *Istoricul românilor din Ungaria* (1996). Colaborarea cu kolega de la Giula, la fel de relevantă pentru spiritul de echipă pentru aducerea la lumină a unor documente despre destinul spiritual al românității, rămîne cartea-album *Vestigiile Bisericii Ortodoxe Române din Ungaria* (1999). Această implicare i-a permis să se miște cu ușurință în colaborări la diverse publicații, *Izvorul*, *Din tradiții populare ale românilor din Ungaria*, *Békés Megyei Múzeumok Közleményei*, unde conjugă datele istorice, etnografice, cu cele culturale, lingvistice, religioase. Seriozitatea și pasiunea au încurajat comunitatea să-i dea girul de a fi redactorul unei reviste anuale, *Lumina*, revistă care încearcă să se așeze în buna și nobila tradiție a celui care a fondat-o, David Voniga. Istorie, tradiții, documente, dar și creație literară, recenzii și însemnări despre evenimentele majore ale comunității, le poate găsi cititorul interesat de trecut și prezent. Pe cit omenește se poate vorbi de contribuții individuale, care zidesc azi temelii, chemînd la dialog personalități din trecut cu cele ale prezentului, pentru a pune la adăpost de amenințări un tineret întrebător despre soarta sa, neodihna grupului de intelectuali, căruia îi aparține Elena Csobai, încununează pasiuni care ard etape cu bună rostire.

Cornel Munteanu

Din creațiile elevilor

SOSIREA PRIMĂVERII

*Coaja uscată a copacilor
Începe a plesni, apoi ușor
Se desfac mugurii, ies la iveală
Ca gizele la un colț de casă.
Din pămînt ies aburi calzi
Apar primele fire de iarbă,
Și primii ghiociei. Copiii zburdalnici
Se bucură de sosirea primăverii.
Soarele își revarsă razele aurii
De care toată natura se bucură.
Totul alinaț, totul se mișcă,
E primăvară, trezirea naturii.
Iată și întîia zi de primăvară
E sărbătoare. Pe străzi e forfotă.
Azi sărbătorim 50 de ani
De la nașterea republicii.*

Elena Munteanu elevă

Din fișele următoare: *Cyula Kollanyi* (44), *Petru Anton* (45) etc.

Giula a început adunarea punctelor

Duminica trecută s-au întâlnit la Demecser două echipe de fotbal care sînt la fel de bune atît tehnic, cît și fizic.

Minutul 26: după lovitură liberă executată de Pojar, de la 5 metri Brakszatoris a lovit mingea cu capul în bară, 0-1.

Echipa-gazdă a putut egala abia în minutul 70, dar cu un gol fantastic de la 16 metri. Autorul golului a fost Gőncz. Deci în final 1-1.

În primele 20 de minute, amîndouă echipele au jucat cu atenție, „pipăindu-se” reciproc. După golul lui Brakszatoris, și gazdele au jucat cu mai multă

forță, dar numai în minutul 70 au reușit să egaleze.

Giula Termal: Such – Bócsik, Ferenczy, Hóbel, Tamási – Kulcsár, Boruzs, Resetár, Brakszatoris – Pojar, Kovács P. Antrenor: Fodor Sándor.

Fodor Sándor: În lupta celor două echipe asemănătoare, s-a născut un rezultat potrivit. Cu mai multă atenție, cu o apărare mai bună am fi putut evita golul primit.

Tabela de punctaj:

7. Giula 1-2-1-5-5-5
8. Ciorvaș-Orosháza 1-2-2-7-8-5

MIC

Miriuță: „Știu că oamenii or să mă înjure, dar n-au dreptate. Nu eu sînt vinovat”

Revista Prosport din România a publicat săptămîna trecută, în numărul din 26 februarie, un interviu interesant cu fotbalistul naționalei ungare de origine română Vasile Miriuță. Discuția s-a realizat în cantonamentul primei echipe a Ungariei, pregătind meciul amical de miercuri, de la Sarajevo, cu Bosnia.

– Vasile, ai fi vrut să fii acum în cantonamentul României?

– Aș fi vrut, sigur că aș fi vrut. Dar așa e viața. Nu s-a putut, așa că acum sînt în naționala Ungariei și sînt foarte fericit.

– Crezi că ai fi avut loc în echipa României?

– Eu nu sînt absurd să spun că atunci cînd juca Hagi aș fi avut loc. Nu vreau să par lău-

dăros, dar cred că acum aș fi avut loc. Joc și eu în Bundesliga, care n-o fi chiar ultimul campionat din Europa. Îmi merge bine, ziarele mă laudă, putea cineva măcar să se întrebe. Ai noștri nu s-au întrebat. În schimb s-au întrebat maghiarii, iar acum sînt și eu maghiar.

– Cine ar trebui să se simtă vizat de reproșurile tale?

– Dacă stau și mă gîndesc bine, cred că n-au avut nimeni interesul să mă cheme. S-au bazat tot timpul pe același nucleu de jucători și n-au acceptat pe alții din afară.

– S-a invocat faptul că nici tu nu mai ești tocmai tînăr, la 32 de ani.

– După mine, nu poate exista un conducător de joc bun la 23-24 de ani. Hagi a ajuns foarte mare la 30, iar el era un talent extraordinar. Un jucător pe poziția asta trebuie să aibă rutină, experiență, să știe cînd și cui să paseze.

– S-a mai spus că reconstrucția naționalei nu se putea face cu un fotbalist de 32 de ani.

– Zău, se vrea reconstrucție? Păi, atunci să nu se mai vrea performanță! Reconstrucție, întinerire faci atunci cînd nu mai ai valori, cînd iei totul de la zero. Or, noi vrem să ne calificăm la Mondiale, nu?

– Spui „noi” cînd te referi la români, deși ești ungur acum.

– Bine zis, „acum”. Eu sînt român, să nu se uite asta.

– Dar pe 2 iunie, cînd Ungaria va juca la București, ce imn vei cînta?

– Al Ungariei, normal. Joc în „naționala” Ungariei și voi face tot ce pot ca Ungaria să cîștige. Dacă pot să dau gol, îl voi da.

– Nu te temi de reacția publicului?

– Știu că spectatorii or să mă înjure, dar n-au dreptate. Nu eu sînt cel vinovat de toată situația asta.

Schumi a pornit în plină viteză

După 4 luni de vacanță, în săptămîna trecută la Melbourne (Australia) au început să bubue din nou motoarele gigantilor, dînd semnalul de start tuturor iubitorilor sportului tehnic de Formula 1. Dar constructorii nici în vacanță nu s-au odihnit: toate firmele, toate garajele au lucrat la modificări, la cîte-o dezvoltare, iar unele (cele mai mari) au construit chiar mașini noi.

După antrenamentul de măsurare a timpului de simbătă, duminică înainte de masă, mai buni piloți s-au înșirat în modul următor:

1. M. Schumacher (Ferrari), 2. M. Häkkinen (McLaren-Mercedes), 3. H. H. Frentzen (Jordan-Mugen-Honda), 4. R. Schumacher, 5. Barrichello, 6. Villeneuve.

Dar după startul reușit, Villeneuve și R. Schumacher nu mult s-au putut bucura, pentru că în runda a 5-a Ralf Schumacher

ciocnindu-se cu Villeneuve. A produs un accident atît de grav, încît gigantica mașină Honda, după mai multe saltouri, s-a făcut praf. Piloții au părăsit epavele, scăpînd numai cu mici zgîrîituri și legiuni. Dar momentul s-a soldat tragic prin accidentul mortal al unui arbitru. Despre cazul deces piloții au fost informați abia după competiție. Cel de-al 52-lea sezon de Grand Prix s-a desfășurat în cea mai mare parte pe teren citadin, în orașul Melbourne, unde termometru a indicat 28 de grade.

Lista punctajului de la Melbourne:

1. M. Schumacher 10 p. (Ferrari) 1:38.26.533. Viteza medie: 187.464 km/o. Lungimea cursei: 307.574 km. Lungimea rundei: 5303 m

2. D. Coulthard 6 p. (McLaren-Mercedes), 3. R. Barrichello 4 p. (Ferrari), 4. Heidfeld 3 p. (Sanber-

Petronas), 5. H.H. Frentzen 2 p. (Jordan-Honda), 6. Räikkönen 1 p. (Finlanda Sanber-Petronas)

Tabela constructorilor:

1. Ferrari 14 p.
2. McLaren 6 p.
3. Sanber 4 p.
4. Jordan 2 p.

Nu au încheiat cursa:

Mazzacane 1 rundă, Bernoldi 3 r., Marquez 4 r., R. Schumacher 5 r., Villeneuve 5 r., Häkkinen 26 r., Trulli 39 r., Montoya 41 r., Button 53 r.

MIC

Pe teren propriu românii sînt cei mai buni în lume

În numărul din februarie, revista FIFA Magazine a publicat un clasament al procentajelor obținute de echipele naționale la meciurile disputate acasă.

Sub titlul „România – o superputere pe teren propriu”, gazeta îi întronează pe români, aceștia clasîndu-se pe primul loc. Naționala României între

1986–2000, din cele 62 de meciuri disputate pe teren propriu a înregistrat 50 de victorii, 6 rezultate egale și 6 înfrîngerii. Procentajul a ajuns astfel la 81%. Pe podium s-au mai clasat Brazilia 76% (54 victorii din 71 de meciuri), și Zambia, cu 75% (51 de victorii din 68 de meciuri).

„Care este cea mai puternică echipă pe teren propriu? Nu e deloc ușor de răspuns la această întrebare, chiar dacă se constată că elita fotbalului mondial corespunde aproape exact cu grupa formațiilor care au reușit cele mai bune prestații acasă... nu e mai puțin impresionant că România a învins în 81% din meciurile de pe teren propriu sau că Brazilia a pierdut doar două jocuri acasă.” – se scrie în comentariul clasamentului din FIFA Magazine.

Naționala României a ieșit învingătoare la Cipru

După ce au întrecut cu 1-0 în prelungiri pe ucrainenii, românii au ajuns în finala turelei de pregătire de la Cipru. În finală, Ladislau Bölöni i-a pus în joc și pe cei mai mulți străneri. Astfel s-au aflat pe teren Dorinel Munteanu, Cătălin Munteanu, Cristian Chivu, Viorel Moldovan, Ionel Ganea, Cosmin Contra, Iulian Filipescu, Costel Gâlcă, Alin Stoica... Prezența celor mai bine cotați jucători români din străinătate a dat siguranță jocului în finala disputată împotriva Lituaniei, națională cu care, dealtfel, România și

Ungaria se află în aceeași grupă de preliminarii CM. România-Ucraina 3-0. Naționala condusă de Bölöni cu aceste victorii, practic, a trecut peste faza de pregătire pentru meciurile cu Italia și Georgia din 24 și 28 martie. După unele surse credibile, Bölöni a spus că stagiile din această iarnă a cîștigat 5 jucători pentru echipa națională, iar alți 6-7 îi rămîn în atenție. Probabil pentru meciul cu Italia, care se va disputa pe Stadionul Steaua de la ora 20,30, vor fi convocați Rădoi, Ghioane, Codrea, Niculae, Prunea plus 15 străneri.

ROMÂNIA 1

Luni, 12 martie

6.00 Telematinal 8.10 Bravo, Bravissimo! 9.40 Film 12.00 Campionatul mondial de atletism 13.00 Jurnalul de prînz 13.15 Ciber-Fan 13.30 Pro Patria 14.30 Serial. 15.00 Cronica 16.30 Știri 16.35 La țintă 17.15 Serial. 18.00 Impas în doi 18.50 Corect! 19.00 Jurnal 19.40 Sport 19.45 Iartă-mă! 20.45 La zi 22.00 Jurnalul de noapte 22.15 Martor la martorii 23.00 Teatrul Național de Televiziune prezintă: O noapte furtunoasă de Ion Luca Caragiale.

Marti, 13 martie

6.00 Telematinal 8.00 Ora G 9.00 Serial 9.45 Jurnalul de prînz 10.00 TVR Cluj 11.00 TVR Iași 12.00 TVR Timișoara 13.00 Jurnalul de prînz 13.15 Info-mania 13.30 Iartă-mă! 14.30 Serial. 15.00 Puncte cardinale 15.30 Cronica 16.30 Serial 17.00 Corect! 17.10 Pentru dv. Doamnă! 17.15 Serial 18.00 Cu ochii 'n patru 18.50 Corect! 19.00 Jurnal 19.40 Sport 19.45 Film 21.30 Clubul de spiritism 22.00 Jurnalul de noapte 22.35 Videoteca risului 23.00 Lumea dansului.

Miercuri, 14 martie

6.00 Telematinal 8.00 Tezaur folcloric 9.00 Serial 9.45 Jurnal regional 10.00 TVR Cluj 11.00 TVR Iași 12.00 TVR Timișoara 13.00 Jurnalul de prînz 13.15 Info-mania 13.30 Oameni ca noi 14.00 Clubul de spiritism 14.30 Serial 15.00 Panorama. Magazin în limba germană 16.30 Știri 16.35 Vino să vezi! 17.15 Serial 18.00 Piața și banii 18.50 Corect! 19.00 Jurnal 19.40 Sport 19.45 Serial 20.45 Recurs la morală 21.45 Amprente 22.00 Jurnalul de noapte 22.15 Film 22.50 Bucuriile muzicii.

Joi, 15 martie

6.00 Telematinal 8.00 Recurs la morală 9.00 Serial 9.45 Jurnal regional 10.00 TVR Cluj 11.00 TVR Iași 12.00 TVR Timișoara 13.00 Jurnalul de prînz 13.15 Info-mania 13.30 Serial 14.30 Serial 15.00 Conviuțiere 16.30 Știri 16.35 Medicina pentru toți 17.15 Serial 18.00 Eu, cetățeanul 18.50 Corect! 19.00 Jurnal 19.40 Sport 19.45 TVR Cinema 20.45 La zi 21.45 Reflecții rutiere 22.00 Fotbal: Celta Vigo – Barcelona 23.50 Nocturna melomanului.

Vineri, 16 martie

6.00 Telematinal 8.00 Eu, cetățeanul 9.00 Serial 9.45 Jurnal regional 10.00 TVR Craiova 12.00 TVR Cinema 13.00 Jurnalul de prînz 13.15 Ciber-Fan 13.40 Cu ochii 'n patru 14.30 Tribuna partidelor parlamentare 15.00 Obiectiv Europa 15.30 Drepturile omului 16.30 Știri 16.35 Ai carte, ai parte 17.15 Serial 18.00 O vedetă... populară 18.45 Parlamentul României 19.00 Jurnal 19.40 Sport 19.45 Bravo, Bravissimo! Spectacol de divertisment 21.15 Serial. 23.00 Intelectualul și puterea.

Sîmbătă, 17 martie

6.00 Magazin folcloric 6.50 Serial. 7.30 Desene animate 7.55 Film 9.30 Repere sacre 10.00 Drumul spre Europa 10.30 Muzică populară! 11.00 Auto Club 11.30 Casa mea 12.00 Serial 12.50 Jurnalul de prînz 13.00 Fotbal: Oțelul Galați – FC Bacău 14.45 Arca Marinei 16.15 Ora G 17.00 Teleenciclopedia 18.00 Garatant 100% 19.00 Jurnal 19.25 Sport 19.30 Divertisment 21.30 Serial. Amy 22.20 Jurnalul de noapte 22.30 Telecinemateca.

Duminică, 18 martie

6.00 Ceasul deșteptător 7.00 Universul Credinței 8.00 Desene animate 8.30 Kiki, Riki, Miki. Magazin pentru copii 9.30 Viața satului 11.05 Tezaur folcloric 12.05 De luni pînă duminică 12.50 Jurnalul de prînz 13.00 Fotbal: Rapid – Dinamo 14.50 Titanica 16.05 Debut 50 plus 17.25 Film 19.00 Jurnal 19.25 Sport 19.30 Film 21.15 Știrile de sîmbătă asta 21.45 Fotbal Show 22.30 Jurnalul de noapte.

TVR 2

Luni 12 martie

6.00 Veni, Video, Vici! (R) 6.15 Desene animate 7.05 Serial (R). Povestea vum n-ați mai auzit 7.35 Serial (R). Piatra magică 8.00 Film (R). Inimă de tigru 9.30 Știri 9.35 NBA – Campionatul Nord-American de Baschet (R) 11.40 Răscruți (R) 12.15 Serial. Domnișoara Andrea 13.10 Desene animate 14.30 Știri 14.35 Serial (R). Fiice și soți 15.30 Documentar (R) 15.45 Cronici votive (R) 16.15 Tăra de piatră 16.45 Euro Doc. Tradiții 17.15 Afaceri la cheie 17.30 Telematinal TVR 2 18.00 Autograf muzical 18.15 Toți împreună 19.00 Lumea de mine 20.00 Obsesia vitezei 20.45 Sport plus 21.30 Știri 21.35 Știri bancare și bursiere 21.40 Teatrul Național de Televiziune prezintă. Dimineața pierdută 23.35 TVM Mesager 0.05 Telematinal TVR 2 (R) 0.30 Documentar 1.25 Serial de călătorii (R) 2.20 Atenție, se cîntă! (R) 3.35 În numele sportului (R) 4.05 Top TVR2 (R) 5.05 Serial (R). Domnișoara Andrea.

Marti 13 martie

6.00 Veni, Video, Vici! (R) 6.15 Desene animate (R) 7.05 Tip-Top, Mini-Top (R) 7.35 Atlas (R) 8.10 Quo Vadis 8.40 E dreptul tău (R) 9.00 Reforma la bani mărunt (R) 9.30 Știri 9.40 NBA Action (R) 10.15 Obsesia vitezei (R) 11.00 Sport plus (R) 11.45 Tribuna Partidelor Parlamentare 12.15 Serial. Domnișoara Andrea 13.10 Desene animate 14.30 Știri 14.35 Trupa DP2. 16.00 Poftă bună cu Petrișor! 16.15 Călătorind prin țară 16.45 Patrimoniul 17.30 Telematinal TVR 2 18.00 Autograf muzical 18.15 Toți împreună 19.05 Serial. Băieți buni, băieți răi 19.55 Mini atlas 20.00 Pragul de sus 21.30 Știri 21.35 Știri bancare și bursiere 21.40 Film. Misterele Bucureștiului 23.30 TVR Mesager 24.00 Telematinal TVR 2 (R) 0.25 Trupa DP2 (R) 1.50 Pragul de sus (R) 3.20 Afaceri la cheie (R) 3.45 Euro Doc 4.05 Televiziunea, dragostea mea! (R) 5.05 Serial (R). Domnișoara Andrea.

Miercuri 14 martie

6.00 Poftă bună cu Petrișor! (R) 6.15 Desene animate (R) 7.05 Arca lui Noe (R) 7.35 Toți împreună 8.35 Film (R). Misterele Bucureștiului 10.15 Știri 10.20 Avaceri la cheie (R) 10.40 Puls 2001 (R) 11.30 Serial (R). Băieți buni, băieți răi 12.15 Serial (R) Domnișoara Andrea 13.10 Desene animate 14.30 Știri 14.35 Trupa DP2 16.00 Poftă bună cu Petrișor! 16.15 Arta apărării 16.45 Staționare obligatorie 17.00 Mit și istorie 17.30 Telematinal TVR 2 18.00 Autograf muzical 18.15 Toți împreună 19.05 Serial. Băieți buni, băieți răi 19.55 Mini atlas 20.00 Pe muchie de cuțit 21.00 Răscruți 21.30 Știri 21.35 Știri bancare și bursiere 21.40 Cinematograful de artă. Hoaste bătrîne 23.50 TVM Mesager 0.20 Telematinal TVR 2 (R) 0.45 Trupa DP2 (R) 2.10 Pe muchie de cuțit (R) 3.05 Tăra de piatră (R) 3.35 Lumea de mine (R) 4.35 Răscruți (R) 5.05 Serial (R). Domnișoara Andrea.

Joi 15 martie

6.00 Poftă bună cu Petrișor! (R) 6.15 Desene animate (R) 7.05 Ferra (R) 8.10 Cinematograful de Artă (R) 10.20 Știri 10.30 Mit și istorie (R) 11.00 Serial (R). Băieți buni, băieți răi 11.45 Tribuna Partidelor Parlamentare 12.15 Serial. Domnișoara Andrea 13.10 Desene animate 14.30 Știri 14.35 Trupa DP2 16.00 Poftă bună cu Petrișor! 16.10 Serial. Sara și prietenii ei 16.15 Documentar 16.45 Puls 2001 17.30 Telematinal TVR 2 18.00 Autograf muzical 18.15 Toți împreună 19.05 Serial. Băieți buni, băieți răi 19.55 Mini atlas 20.00 Ora adevărului 21.35 Știri 21.40 Știri bancare și bursiere 21.45 Real Magic – Formația „Queen” 22.45 Povestii nespuse încă 23.45 TVM Mesager 23.45 Telematinal TVR 2 (R) 0.40 Trupa DP2 (R) 2.05 Ora adevărului (R) 3.25 Televiziunea, dragostea mea! 4.35 Tradiții (R) 5.05 Serial (R). Domnișoara Andrea.

Vineri 16 martie

6.00 Poftă bună cu Petrișor! (R) 6.10 Desene animate (R) 7.00 Real Magic (R) 8.00 Povestii nespuse încă 9.00 Staționare obligatorie (R) 9.15 Medalion de interpret (R) 9.45 Știri 9.50 Patrimoniul (R) 10.35 Arta apărării 11.05 Serial (R). Băieți buni, băieți răi 11.50 Mit și istorie (R) 12.20 Serial. Domnișoara Andrea 13.10 Desene animate 14.30 Știri 14.35 Trupa DP2 16.00 Poftă bună cu Petrișor! 16.15 Spectacolul lumii 16.45 E dreptul tău! 17.00 Reforma la bani mărunt! 17.30 Telematinal TVR 2 18.00 Documentar 18.30 Teatrul Național de Televiziune prezintă: Mușabini 19.30 Documentar 20.05 D'ale lui Mitică 21.10 Serial. Misiune pe chei 22.00 Știri 22.05 Știri bancare și bursiere 22.15 Film. Păcătoșii 23.45 TVM Mesager 0.15 Telematinal TVR 2 (R) 0.40 Trupa DP2 (R) 2.05 Documentar (R) 2.35 Călătorind prin țară (R) 3.05 Arta apărării (R) 3.35 Film (R). Păcătoșii 5.05 Serial (R). Domnișoara Andrea.

Sîmbătă 17 martie

6.00 Documentar (R) 6.35 Serial. Misiune pe chei 7.30 On line (R) 8.00 Teatrul Național de Televiziune (R)prezintă: Mușabini 9.00 Quo Vadis 9.30 Călătoriile lui Ics 10.00 Serial. Wishbone 10.25 Serial. Sara și prietenii ei 11.00 Serial. Piatra magică 11.25 Serial. Sara și prietenii ei 11.30 Arca lui Noe 12.00 Documentar 12.30 Serial de călătorii 13.00 Știri 13.05 Atlas 14.35 Documentar 14.30 Documentar 15.25 Serial. Sara și prietenii ei 15.30 Serial. E timpul să mă mărit! 15.55 Serial. Sara și prietenii ei 16.00 Top TVR 2 17.00 Serial. Tată, am încercat-o! 17.30 Telematinal TVR 2 17.40 Prețul succesului 18.15 Televiziunea, dragostea mea! 19.20 Documentar 20.10 Serial. Scurte povestiri cinematografice 20.45 Serial. Jonathan Creek 21.35 Știri 21.45 NBA Action 22.15 Documentar 23.00 TVM Mesager 23.30 Documentar 24.00 Telematinal TVR 2 (R) 0.10 Serial (R). Tată, am încercat-o! 0.40 Prețul succesului (R) 1.10 Documentar (R) 2.05 Serial (R) Jonathan Creek 3.00 Serial (R). Scurte povestiri cinematografice 3.30 Documentar (R) 4.15 Documentar (R) 5.00 Călătoriile lui Ics (R) 5.30 Serial (R). E timpul să mă mărit!

Duminică 18 martie

6.00 Serial. Wishbone. 6.30 Serial (R). Piatra magică 7.00 Serial (R). Povestea cum n-ați mai auzit 7.30 Medalion de interpret (R) 8.00 Tradiții 8.30 Ferra 9.30 Cronici votive 10.00 Serial. Wishbone 10.30 Serial. Povestea cum n-ați mai auzit 11.00 Serial. Piatra magică 11.30 Top-Top, Mini-Top 12.00 Documentar 12.30 Spectacolul lumii 13.00 Știri 13.05 În numele sportului 13.40 Documentar 14.45 Serial. Star Trek 15.35 Documentar 16.30 Paralele inegale 17.30 Telematinal TVR 2 17.40 Serial. Fiice și soți 18.35 Documentar 18.45 Atenție, se cîntă! 20.00 Film. Hărțuirea 21.30 Știri 21.35 NBA – Campionatul Nord-American de Baschet 24.00 TVM Mesager 0.30 Telematinal TVR 2 (R) 0.40 Documentar (R) 1.30 Paralele inegale (R) 2.30 Autograf muzical (R) 2.45 Serial (R). Star Trek 3.40 Documentar (R) 4.10 Serial de călătorii (R) 4.35 Documentar (R) 5.25 Serial (R). Wishbone.

ÎN LIMBA MATERNĂ

emisiune radiofonică în limba română

12 MARTIE, LUNI (redactor: Monica Rocsin)

10.30 Introducere, cuprins 10.35: Știri și informații, date meteo 10.45 Evenimente calendaristice 10.50 Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.00 Montaj de muzică populară – redactor: Gelu Stan din Timișoara 11.30 Buletin informativ, date meteo 11.40 Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.55 Încheiere.

13 MARTIE, MARTI (redactor: Adam Bauer)

10.30 Introducere, cuprins 10.35 Știri și informații, date meteo 10.40 Evenimente calendaristice 10.45 Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.30 Buletin informativ, date meteo 10.45 Engleza pe înțelesul tuturor – curs de limbă engleză 11.55 Știrile zilei pe scurt, încheiere.

14 MARTIE, MIERCURI (redactor: Iulia Kaupert)

10.30 Introducere, cuprins 10.35 Știri și informații, date meteo 10.45 Evenimente calendaristice 10.50 Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.30 Buletin de știri, date meteo 11.40 Sport – rubrica lui Adam Bauer 11.53 Avanspremiera „Ecranul nostru” 11.55 Știrile zilei pe scurt, încheiere.

15 MARTIE, JOI (redactor: Petru Cîmpian)

10.30 Introducere, cuprins 10.35 Știri și informații, date meteo 10.45 Evenimente calendaristice 11.00 „Cuvinte potrivite” – emisiune dialog de cultivare a limbii române 11.15 Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.30 Buletin de știri, date meteo 11.45 Nota săptămânii de Edda Ilyés 11.55 Știrile zilei pe scurt, încheiere.

16 MARTIE, VINERI (redactor: Eva Iova)

10.30 Introducere, cuprins 10.35 Știri și informații, date meteo 10.45 Evenimente calendaristice 11.50 Revista presei „Foia românească” 11.52 Avanspremiera „Ecranul nostru” 11.55 Ce e nou la liceul Bălcescu din Giula? – relatează Andreea Gurzău 11.00 Magazinul Vîrnicilor 11.30 Buletin de știri, date meteo 11.40 Actualități la românii din Banatul Sîrbesc – relatează Cornel Mata din Virșet 11.50 Știri și curiozități din România – relatează Simona Pele din Timișoara 11.55 Știrile zilei pe scurt, încheiere.

17 MARTIE, SÎMBĂTĂ (redactor: Monica Rocsin)

14.30 Introducere, cuprins, evenimente calendaristice 14.40 Programul bisericilor ortodoxe și al adunărilor baptiste 14.50 Recomandări culturale 15.00 Party Time – magazin de muzică ușoară 15.30 Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 15.58 Încheiere.

18 MARTIE, DUMINICĂ (redactor: Monica Rocsin)

14.30 Introducere, cuprins, evenimente calendaristice 14.40–15.30 Retrospectiva săptămânii (spicuiri din interviurile și reportajele difuzate pe parcursul săptămînii) 15.30 Emisiune religioasă ortodoxă 15.55 Încheiere.

(Nu răspundem pentru eventualele modificări în programele radio!)

În fiecare seară, între orele 19.00–19.30 se prezintă emisiunea românească, difuzată pe țară. Sumarul acesteia este compus din actualitățile zilei și reportaje, interviuri din viața comunității noastre, respectiv relatări din viața școlilor românești.

Emisiunea de seară, difuzată pe țară, pe lângă frecvențele de 66,29 MHz și 66,14 MHz, poate fi ascultată și pe undele occidentale, pe frecvențele locale ale studiourilor regionale.

Radio Calypso, Budapesta 873 kHz, Radio Debrețin 91,4 MHz, Radio Seghedin 93,1 MHz

Ecranul nostru

14 martie 2001 (m1 ora 13.25)

Reluare: 17 martie 2001 (m2 ora 10.35)

Programul emisiunii românești:

Magazinul românesc al Televiziunii Maghiare în programul său din săptămîna viitoare va oferi un scurt sumar al evenimentelor și informațiilor din viața publică și culturală a naționalității noastre. Va relata în detalii despre Adunarea Generală a Autogvernării pe Țară a Românilor din Ungaria, și despre o întîlnire de la Uniunea Culturală a Românilor din Ungaria, unde a fost serbat dirijorul Gheorghe Flueraș. Fiți alături de Ecranul nostru și săptămîna viitoare!

Realizator: Ștefan Crâsta

PETROM

ESENȚA MIȘCĂRII

În Ungaria
în două localități:
la Bichișciaba și la Nagylak

Radio România
Internațional
Emisiunea în limba
română

În fiecare seară între
orele 22.00–23.00
pe frecvența 756 kHz

Locul reclamei
Dumneavoastră

FM 92,1 MHz STEREO RADIO
VOCEA EVANGHELIEI ORADEA

3700 Oradea Str. Cuza Vodă nr. 85.

Tel. 59-430552, Fax.: 59-427372

E-mail: inbox@rve.net

– muzică – știri locale și BBC – emisiuni pentru orice vîrstă

Ascultați RVE non stop și pe Internet la:

<http://www.rve.net>

TRANS WORLD RADIO – ROMÂNIA

(Radio Vocea Evangheliei pentru Europa)

AM 1548 KHz zilnic, ora 21.15–21.45

SW 31 și 49 m – vineri: 18.30–18.45 – sîmbătă: 18.00–18.45 – duminică: 18.30–18.45

Decorativism ponderat

Aurel Roșu, prin creația anilor din urmă, ne convinge că și-a limpezit o formulă estetică și tematică individualizată. Atât în lucrările de pictură și grafică, cât și în cele de sculptură, un gen al artei mai nou abordat, acesta ni se dezvăluie ca un artist ce își rememorează cu luciditate clipele esențiale ale existenței, dornic să își asume soluții plastice definitorii pentru propriul itinerar artistic.

Copilăria, adolescența, tinerețea și maturitatea sînt

etape ale unei vieți pe care Aurel Roșu le vizualizează apelînd la stop-cadruuri ce se dovedesc a fi repere ale unor trăiri trecute care l-au marcat pentru totdeauna. Pentru a obține efectele scontate din perspectiva concretizării mesajului, Aurel Roșu apelează în picturile și grafica sa la o formulă compozițională unde părțile componente ale acesteia se concentrează în prim-plan. Bidimensionalitatea, ca principiu de reprezentare, asigură astfel re-

ceptarea cu limpezime a semnelor-simbol care se reiau cu obstinație în aproape toate punerile în pagină datorate autorului. Antropogramele, figura picturului, cu trăsăturile specifice sau bustul-umbră, asociate cu un cadru grafic delimitat, ce include o imagine-simbol, sînt așezate pe suprafața suportului de pînză sau hîrtie conform unei logici compoziționale ce tinde să devină specifică. Este însă tot atît de adevărat că între aceste elemente cu valoare fundamentală pentru Aurel Roșu se conturează o relație care conduce la sugestia de succesiune temporală, dar și de nouă realitate mentală, unde visul, nostalgia, amintirea conviețuiesc între conservarea sentimentelor dătătoare de permanentă speranță.

De pildă, *Autoportretele*, *Rienghișpielul*, *Autoportret/Dublu*, *Dialog* reflectă cu maximă obiectivitate stările unui om aflat într-un permanent dialog cu sine însuși, cu acea parte a existenței care conferă prezentului șansa dobîndirii unei liniști sufletești mult dorite. La rîndul lor, *Dans*, *Turtă dulce*, se dovedesc a fi lucrări unde îl descoperim pe pictor în momentele de reverie, de comuniune cu o realitate de odinioară pe care a reîntîlnit-o într-o clipă de sinceră răbufnire sufletească. Și în cazul picturii (tempera, baie, bronz), pre-

cum și în acela al graficii (tuș, baie, acuarelă), tocmai pentru a fi cît mai clar în exprimarea idealului spre care năzuiește, urmărește cu consecvență să evidențieze o sumă de interferențe structurale care, dincolo de relativ riguroasa desfășurare pe suprafața suportului, servește punerii în valoare a unei policromii ce mizează pe discreta contradicție dintre culorile calde și cele reci, pe diafane armonii cromatice.

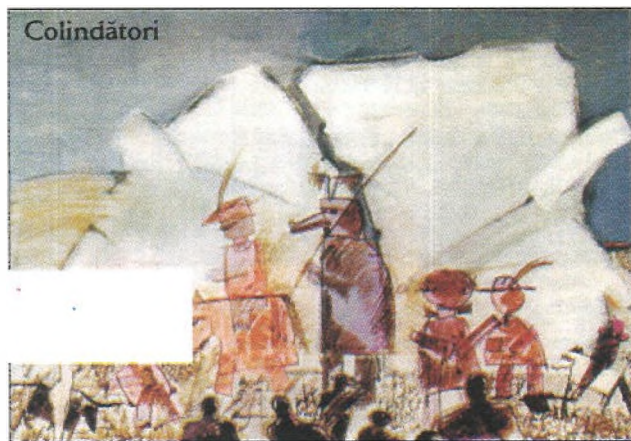
Sculpturile în lemn modelate de Aurel Roșu sînt și ele parte ale unei lumi care își afirmă aceleași obsesii și căutări. De altfel, sugestia de însemn, de reper spațial cu valoare de perenitate este de netăgăduit, *Troița*, *Sprietoarea de păsări*, *Mondo* etc., constituindu-se în obiecte-simbol cu rol de porte-bonheur. Întîlnirea între silueta tridimensională a

semnificației dialogului dintre etern și efemer. Același rost îi au *Sertarele-altar*, *Poarta timpului* sau *Rîșnița*, care pun în circulație motive fundamentale pentru umanitate, singurele în măsură să argumenteze veșnicia simțămîntelor.

Rezolvarea tehnică, respectiv asamblarea părților componente ale sculpturilor, precum și pictarea acestora folosind ca materii colorante baiful, bronzul, tempera, tușul, contribuie la personalizarea lor din punct de vedere plastic; decorativismul ponderat și geometrismul accentuat al formelor de bază servește, de asemenea, consacrării unor obiecte stînd sub semnul lucrului bine făcut.

Aurel Roșu se află într-un moment cînd înnoirile tematice și de formulă estetică l-au condus spre afirmarea unui stil distinctiv,

Colindători

sculpturii propriu-zise și silueta bidimensională „scrisă” pe suprafața acesteia accentuează asupra funcției de semn-simbol, asupra

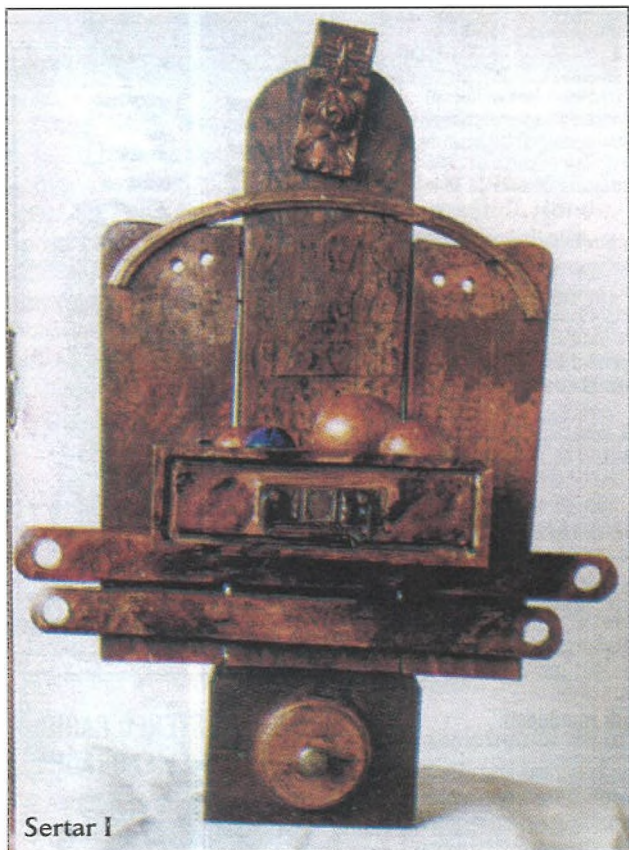
cînd acestea i-au dat posibilitatea redescoperirii și vizualizării unei lumi unice prin transparența ființării.

Dr. Aurel Chiriac

Mireasma gutuilor din cămara bunicii

Mai văzusem lucrări de Aurel Roșu la Giula. Pe atunci, grafica computerizată nu m-a atins la suflet atît de adînc ca acum, la recenta expoziție din Giula, de la Galeria „Dürer”. Aici sînt expuse picturi în ulei și sculpturi în lemn ale artistului orădean, rod al ultimei etape de creație, în care artistul arată toată măiestria lui: se joacă cu forme și culori, experimentează tehnici de lucrare a lemnului, trezește la viață amintiri din copilărie și sentimente din adolescență. Din sertare misteroase ies bile vopsite cu bronz, sfere cu inscripții, ieroglife și desene grotești care cuprind lumi întregi: micro-universul autorului, cel al privitorului ascunzînd înăuntrul lor lumea intimă a omului. Prin patina lemnului, prin cromatica picturilor în ulei, Aurel Roșu trezește la viață nouă lumea arhaică și mireasma gutuilor din cămara bunicii.

— ilda —

Sertar I